

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 03. 2013.

Sarajevo, maj/svibanj 2013.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. 03. 2013. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD 1

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 2

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	5
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	7
2.1.1. Obaveze	11
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	34
2.4. Likvidnost	37
2.5. Devizni rizik	45

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE 47

P R I L O Z I

I UVOD

Uticaj finansijske i ekonomske krize prisutan je već četiri godine, a negativni efekti vidljivi su i u većini poslovnih segmenata banaka. Karakteristike poslovanja bankarskog sektora, koje su obilježile 2012. godinu: stagniranje, pad bilansne sume, usporene kreditne aktivnosti, rast nekvalitetnih kredita, smanjenje stranih izvora finansiranja, nastavljene su i u prvom kvartalu 2013. godine. I pored svih negativnih uticaja, bankarski sektor je i dalje ostao stabilan, adekvatno kapitaliziran, štednja stanovništva je zadržala trend rasta, likvidnost je i dalje zadovoljavajuća, a profitabilnost je poboljšana.

Sa 31. 03. 2013. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka pod privremenom upravom (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru F BiH sa 31. 03. 2013. godine bilo je zaposleno 7.175 radnika, te je zabilježen blagi porast zaposlenih za 1% ili 45 zaposlenika više nego sa 31. 12. 2012. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31. 03. 2013. godine iznosila je 14,8 milijardi KM i manja je za 1,2% ili 183 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine. Pad bilansne sume najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita i kreditnih obaveza, a posljedično time i novčanih sredstava.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH se značajno odrazio na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Poslije minimalnog rasta kredita u 2012. godini, u prvom kvartalu zabilježen je neznatan rast od 0,2% ili 22 miliona KM. Krediti su na kraju prvog kvartala iznosili 10,7 milijardi KM i njihovo učešće u aktivi je povećano za 1,1% procentni poen i iznosi 72,2%. Nekvalitetni krediti su u prvom kvartalu 2013. godine također zabilježili blagi rast i učešće ukupnih nekvalitetnih kredita u odnosu na ukupne kredite iznosilo je 13,3%, a na kraju 2012. godine 13,2%.

Novčana sredstava su u prvom kvartalu zabilježila pad od 5,9% ili 233 miliona KM i sa 31. 03. 2013. godine iznosila su 3,73 milijarde KM, a njihovo učešće u aktivi je smanjeno sa 26,4% na 25,2%. Ostvareni pad rezultat je navedenog odliva depozita i plaćanja kreditnih obaveza, te manjim dijelom, povećanja ulaganja u vrijednosne papire od 10,7% ili 59 miliona KM, koji na kraju prvog kvartala 2013. godine iznose 607 miliona KM, što je učešće od svega 4,1% u aktivi.

U strukturi izvora finansiranja banaka depoziti, iako su zabilježili pad u prvom kvartalu 2013. godini u iznosu od 162 miliona KM ili 1,5% i dalje su najznačajniji izvor finansiranja banaka u F BiH, sa učešćem od 72,9% u ukupnoj pasivi banaka i iznose 10,8 milijardi KM sa 31. 03. 2013. godine. U istom periodu štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta kao i u prethodnim godinama i na kraju prvog kvartala 2013. godine, iznosili su 5,89 milijardi KM, što je za 2,3% ili 135 miliona KM više nego na kraju 2012. godine.

Kreditne obaveze banaka sa 31. 03. 2013. godine iznosile su 1,07 milijardi KM ili 7,2% od ukupnih izvora finansiranja i manje su odnosu na kraj 2012. godine za 74 miliona KM ili 6,5%. I u prvom kvartalu 2013. godini nastavljen je trend smanjenja zaduživanja banaka iz F BiH u inostranstvu, posebno od matičnih grupacija. Sredstva dobijena od grupacija (depoziti, uzeti krediti i subordinisani dug) iznose 1,23 milijarde KM i manja su za 163 miliona KM ili 11,7% u odnosu na kraj 2012. godine.

Na nivou sistema, ukupan kapital imao je rast od 1,8% ili 39 miliona KM i to po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti i sa 31. 03. 2013. godine iznosio je 2,26 milijardi KM.

Regulatorni kapital sa 31. 03. 2013. godine iznosio je 2,2 milijarde KM i povećan je za 2% ili 50 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 03. 2013. godine iznosi 17,6%, što je za 0,2 procentna poena viša nego na kraju 2012. godine (17,4%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na nivou bankarskog sistema u F BiH u prvom kvartalu 2013. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 42,3 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 44,7 miliona KM ostvarilo je 14 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 2,4 miliona KM iskazan je kod 4 banke.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Značajno smanjenje nekamatnih rashoda u odnosu na ukupan prihod koji je skoro na istom nivou kao i prošle godine, uticalo je na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isti period prošle godine.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 03. 2013. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2012. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

Privremenu upravu sa 31. 03. 2013. godine imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvom kvartalu 2013. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Trend širenja je nastavljen, ali u znatno manjem obimu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno pet (sve promjene na teritoriji Federacije BiH): osnovan je jedan novi organizacioni dio, jedan je ukinut, a kod tri su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 03. 2013. godine imale ukupno 589 organizacionih dijelova, što je u odnosu na 31. 12. 2012. godine više za 0,7%.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (24) neznatno je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2012. godine, kada je bilo 25 organizacionih dijelova, što je smanjenje od 4%.

Sa 31. 03. 2013. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 50 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imale su 24 organizaciona dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 12. 2012. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

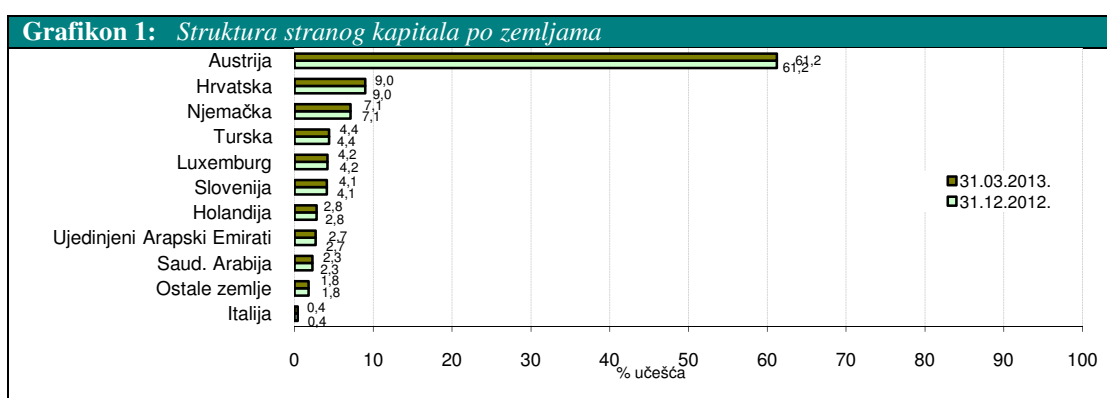
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 03. 2013. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

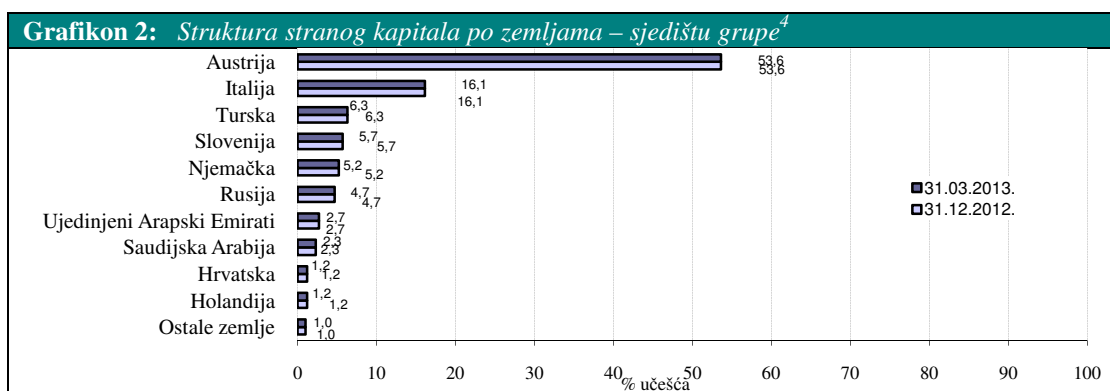
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 03. 2013. godine stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2012. godine: najveće učešće stranog kapitala od 61,2% imaju dioničari iz Austrije, slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 9%, te Njemačke od 7,1%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe nepromijenjeno u odnosu na kraj 2012. godine: učešće bankarskih grupa i banka iz Austrije iznosi 53,6%, slijede italijanske banke s učešćem od 16,1%, ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 6,3%, a od 2012. godine pojavljuje se učešće Rusije³ od 4,7%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu Volksbank BH d.d. Sarajevo.

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	5 (3/2)	6 (4/3)
Državne banke	50.499	2%	51.114	2%	51.451	2%	101	101
Privatne banke	2.029.566	98%	2.166.672	98%	2.205.819	98%	107	102
U K U P N O	2.080.065	100%	2.217.786	100%	2.257.270	100%	104	102

U prvom kvartalu 2013. godine ukupan kapital povećan je za 2% ili 39 miliona KM, iz osnova tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala									
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Državni kapital	38.072	3,2	33.096	2,8	33.096	2,8	87	100	
Privatni kapital (rezidenti)	174.088	14,6	164.603	13,7	165.045	13,7	95	100	
Strani kapital (nerezidenti)	981.412	82,2	1.003.907	83,5	1.003.465	83,5	102	100	
U K U P N O	1.193.572	100,0	1.201.606	100,0	1.201.606	100,0	101	100	

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2013. godine je isti kao i 31. 12. 2012. godine. Struktura dioničkog kapitala se također nije mijenjala.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 03. 2013. godine iznosi 2,8 % i isti je kao 31. 12. 2012. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i isti je kao 31. 12. 2012. godine.

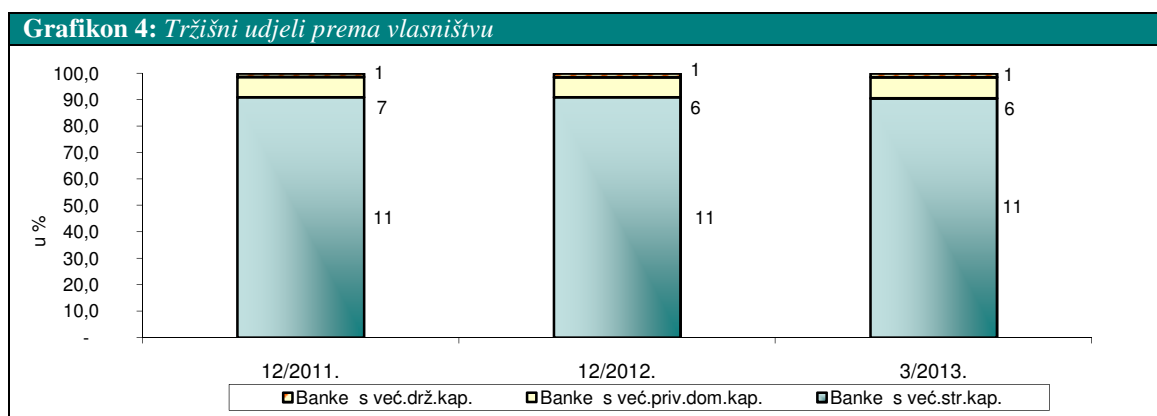
⁵ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu je takođe nepromijenjeno i iznosi 83,5%.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 03. 2013. godine iznosio je visokih 90,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,0%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)										
BANKE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.			
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4	1	2,3	1,4	
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	10,3	7,7	6	10,6	7,6	6	10,2	8,0	
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,3	91,0	11	87,1	91,0	11	87,5	90,6	
U K U P N O	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0	18	100,0	100,0	

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.03. 2013. godine bilo je ukupno zaposleno 7.175 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim bankama 97%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKE	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	177	2%	183	3%	186	3%	103	102
Privatne banke	7.192	98%	6.947	97%	6.989	97%	97	101
U K U P N O	7.369	100%	7.130	100%	7.175	100%	97	101
Broj banaka	19		18		18		95	100

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.401	46,1%	3.479	48,8%	3.556	49,5%	102	102
Viša stručna sprema	706	9,6%	667	9,3%	664	9,3%	94	100
Srednja stručna sprema	3.218	43,7%	2.949	41,4%	2.922	40,7%	92	99
Ostali	44	0,6%	35	0,5%	33	0,5%	80	94
U K U P N O	7.369	100,0%	7.130	100,0%	7.175	100,0%	97	101

U prvom kvartalu 2013. godine zabilježen je blagi porast broja zaposlenih za 45 ili 1%, što se odrazilo i na promjenu kvalifikacione strukture.

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2013. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 77 radnika, a s druge strane, smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 27 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	177	191.881	1.084	183	209.971	1.147	186	212.727	1.144
Privatne	7.192	15.071.438	2.096	6.947	14.781.079	2.128	6.989	14.594.851	2.088
UKUPNO	7.369	15.263.319	2.071	7.130	14.991.050	2.103	7.175	14.807.578	2.064

Na kraju prvog kvartala 2013. godine na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 2,1 milion KM aktive, što je isto kao i na kraju 2012. godine.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama				
Aktiva (000 KM)	31.12.2011.		31.12.2012.	
	Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0	
500 do 1.000	4		3	
1.000 do 2.000	9		10	
2.000 do 3.000	5		4	
Preko 3.000	1		1	
UKUPNO	19		18	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 597 hiljada KM do 4,8 miliona KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,3 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2013. godine iznosila je 14,8 milijardi KM, što je manje za 1,2% ili 183 miliona KM nego na kraju 2012. godine. Uticaj finansijske i ekonomske krize je i dalje evidentan, što se vidi kroz pad bilasne sume, depozitna baza i kreditni izvori se smanjuju, nenaplativa potraživanja (loši krediti) su u porastu, a rast kreditnih plasmana je neznatan.

- 000 KM-

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.378.076	28,8	3.962.581	26,4	3.729.782	25,2	91	94
Vrijednosni papiri ⁷	458.465	3,0	548.467	3,7	607.350	4,1	120	111
Plasmani drugim bankama	79.940	0,5	78.522	0,5	72.287	0,5	98	92
Kreditni	10.487.671	68,7	10.666.124	71,1	10.687.848	72,2	102	100
Ispravka vrijed.	931.946	6,1	1.007.196	6,7	1.023.220	6,9	108	102
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.555.725	62,6	9.658.928	64,4	9.664.628	65,3	101	100
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	540.749	3,5	522.030	3,5	519.597	3,5	96	99
Ostala aktiva	250.364	1,6	220.522	1,5	213.934	1,4	88	97
UKUPNA AKTIVA	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	14.807.578	100,0	98	99
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	11.124.675	72,9	10.961.001	73,1	10.799.023	72,9	99	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	100	100
Obaveze po uzetim kreditima	1.319.299	8,6	1.141.561	7,6	1.067.499	7,2	87	94
Ostale obaveze	737.280	4,9	668.702	4,5	681.786	4,7	91	102
K A P I T A L								
Kapital	2.080.065	13,6	2.217.786	14,8	2.257.270	15,2	107	102
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	14.807.578	100,0	98	99

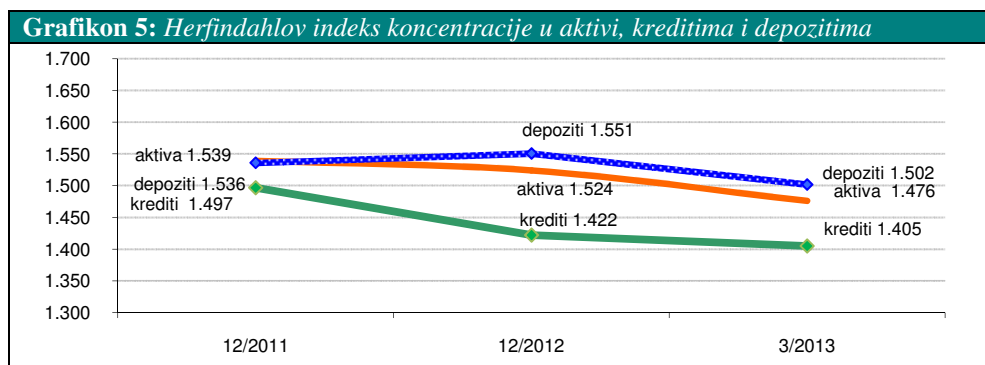
Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)			
Državne	1	191.881	1%	1	209.971	1%	1	212.727	1%	109	101
Privatne	18	15.071.438	99%	17	14.781.079	99%	17	14.594.851	99%	98	99
UKUPNO	19	15.263.319	100%	18	14.991.050	100%	18	14.807.578	100%	98	99

Kod 10 banaka aktiva je veća nego na kraju 2012. godine, dok je kod preostalih osam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 0,5% do 6%. Kod tri najveće banke u sistemu bilansna suma je takođe smanjena, a stope su bile u rasponu između 1% i 5,5%.

⁶ Državne banke u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.03.2013. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 667 miliona KM.

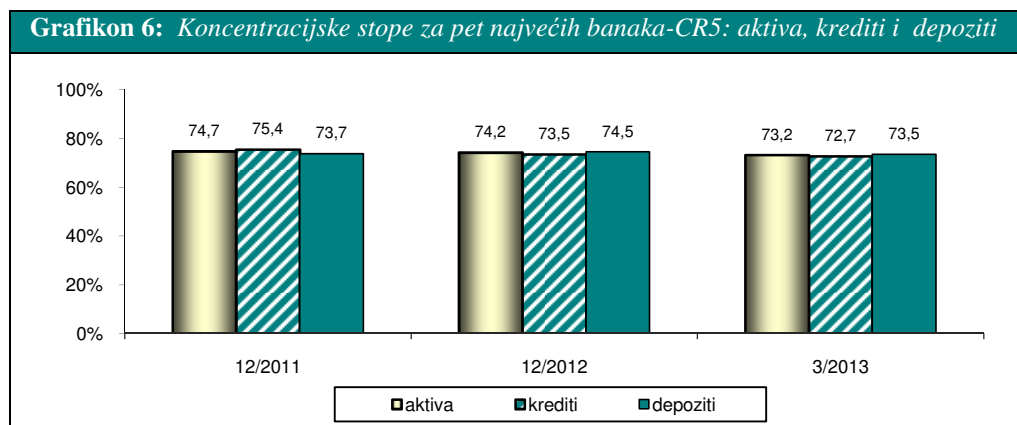
⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospjeća.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

U prvom kvartalu 2013. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je smanjen: za aktivu 48, kredite 17 i depozite 49 jedinica, tako da je sa 31. 03. 2013. godine za aktivu iznosio 1.476, kredite 1.405 i depozite 1.502 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišno učešće sa 74,2% na 73,2%, kod kredita sa 73,5% na 72,7% i kod depozita sa 74,5% na 73,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 73% tržišta, kredita i depozita.

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

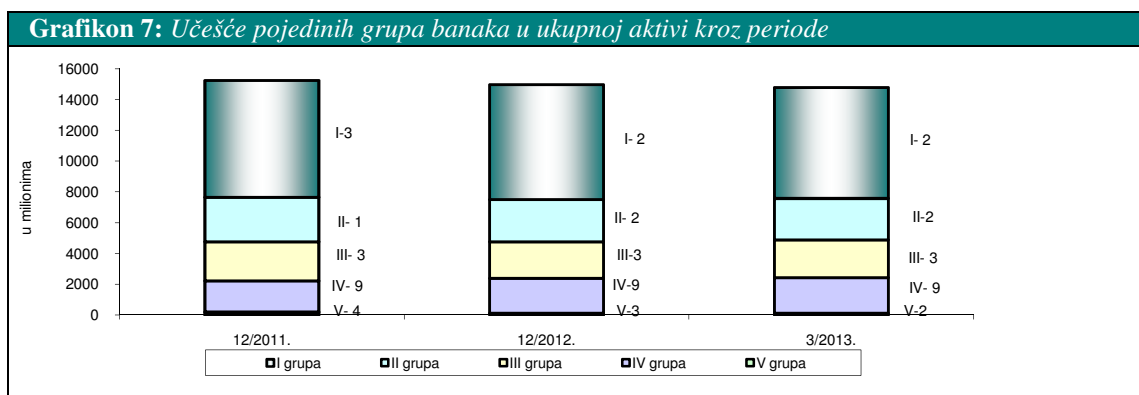
Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2012. godine zabilježene su skoro u svim grupama, što je rezultat promjene aktive kod nekoliko banaka.

Pad bilasne sume kod četiri najveće banke rezultirao je smanjenjem učešća I grupe (dvije najveće banke u sistemu, s aktivom preko tri milijarde KM) sa 49,8% na 48,7%, dok je učešće II grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) neznatno smanjeno sa 18,3% na 18,2%. S druge strane, učešće III grupe (tri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) povećano je za 0,7 procentnih poena, odnosno na 16,6%, a IV grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka) povećano je za 0,5 procentnih poena i iznosi 15,7%. U posljednjoj V grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM) učešće od 0,8% je ostalo nepromijenjeno.

Iako je došlo do manjih promjena u učešću pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visoko tržišno učešće od 67%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode										
IZNOS AKTIVE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.			
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	
I- Preko 2.000	7.596	49,7	2	7.476	49,8	2	7.216	48,7	2	
II- 1000 do 2000	2.894	19,0	2	2.741	18,3	2	2.693	18,2	2	
III- 500 do 1000	2.545	16,7	3	2.379	15,9	3	2.457	16,6	3	
IV- 100 do 500	2.030	13,3	9	2.280	15,2	9	2.326	15,7	9	
V- Ispod 100	198	1,3	3	115	0,8	2	116	0,8	2	
UKUPNO	15.263	100,0	19	14.991	100,0	18	14.808	100,0	18	

Pad bilasne sume od 1,2% ili 183 miliona KM, odnosno na nivo od 14,8 milijardi KM na kraju prvog kvartala 2013. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 162 miliona KM, kreditnih obaveza za 6,5% ili 74 miliona KM i ispravki vrijednosti za 1,6% ili 17 miliona KM. Na nivou sistema jedino je ukupan kapital imao rast od 1,8% ili 39 miliona KM, po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

Novčana sredstava, nakon pada od 5,9% ili 233 miliona KM, sa 31. 03. 2013. godine iznosila su 3,73 milijarde KM. Ostvareni pad rezultat je navedenog odliva depozita i plaćanja kreditnih obaveza, te manjim dijelom, povećanja ulaganja u vrijednosne papire od 10,7% ili 59 miliona KM, koji na kraju prvog kvartala 2013. godine iznose 607 miliona KM, što je učešće od svega 4,1% u aktivi. Nakon neznatnog rasta od samo 0,2% ili 22 miliona KM, kreditni portfolio u iznosu od 10,69 milijardi ostao je skoro na istom nivou kao i na kraju 2012. godine.

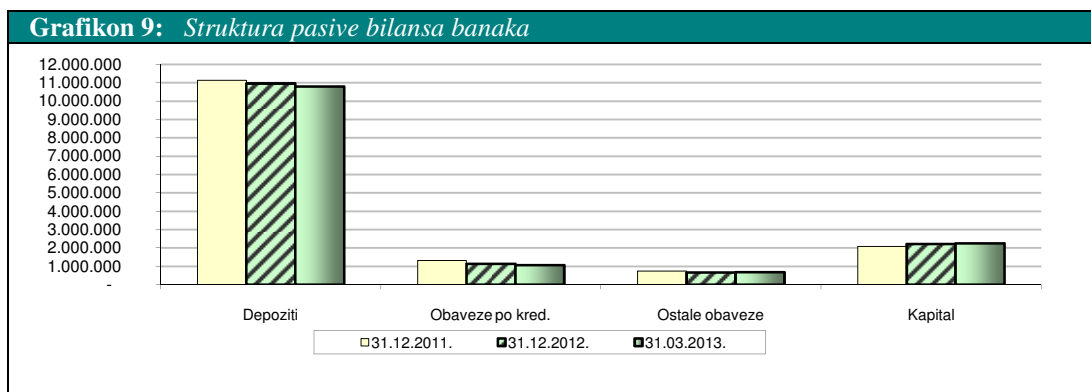
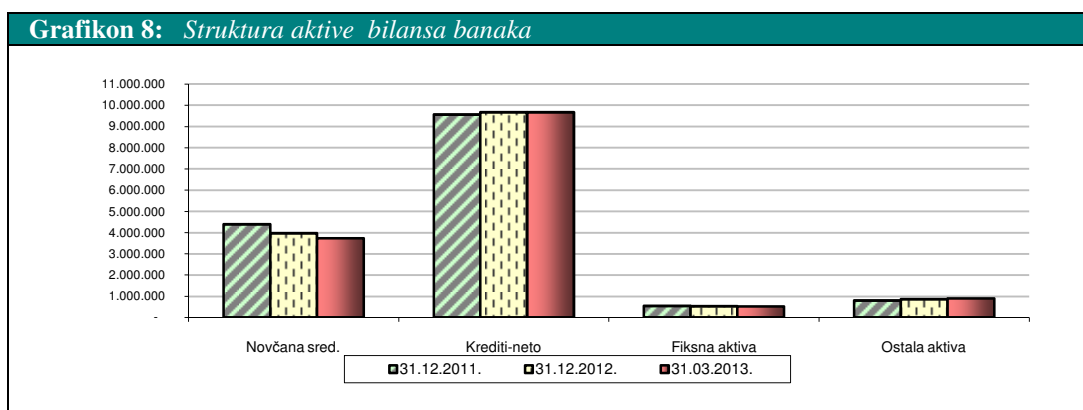
¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje) povećan je sa 375 miliona KM na 418 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti sa 173 miliona KM na 189 miliona KM. U oba portfolija nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 31. 03. 2013. godine od 234 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 17 miliona KM. Takođe, u portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća preduzeća ukupno u iznosu od osam miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od cca 348 miliona KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

U prvom kvartalu 2013. godine Vlada F BiH emitovala je novu tranšu trezorskih zapisa nominalne vrijednosti 30 miliona KM, sa dospelošću u septembru 2013. godine, što ukupno, sa prethodne dvije tranše nominalne vrijednosti 60 miliona KM (dospjeće u maju i junu 2013. godine), sa 31. 03. 2013. godine iznosi 90 miliona KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost iznosila je 89,5 miliona KM. Takođe, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i obveznice emitenta Vlade F BiH (emitovane u 2012. godini: prva u maju u iznosu od 80 miliona KM, rok dospelosti tri godine, druga u junu i augustu, ukupno 30 miliona KM, rok dospelosti pet godina, te treća u septembru u iznosu od 20 miliona KM i s rokom dospelosti dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 123 miliona KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (180 miliona KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospelosti.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (607 miliona KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće BiH (42,6%), zatim Rumunije (14,2%), Austrije (12,2%) Francuske (7,6%), itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 10,8 milijardi KM i učešćem od 72,9% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 6,5%, učešće kreditnih obaveza koje iznose 1,07 milijardi KM, smanjeno je sa 7,6% na 7,2%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31. 03. 2013. godine iznosio 2,26 milijardi KM, povećano sa 14,8% na 15,2%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 71,1% na 72,2% i smanjenje novčanih sredstava sa 26,4% na 25,2%.

- u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka									
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Gotov novac	371.309	8,5	411.726	10,4	336.648	9,0	111	82	
RR kod CB BiH	2.351.811	53,7	2.130.626	53,8	2.046.622	54,9	91	96	
Računi kod depoz.inst.u BiH	20.618	0,5	1.930	0,0	17.683	0,5	9	916	
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.633.479	37,3	1.417.857	35,8	1.328.510	35,6	87	94	
Novč. sred. u procesu naplate	859	0,0	442	0,0	319	0,0	51	72	
UKUPNO	4.378.076	100,0	3.962.581	100,0	3.729.782	100,0	91	94	

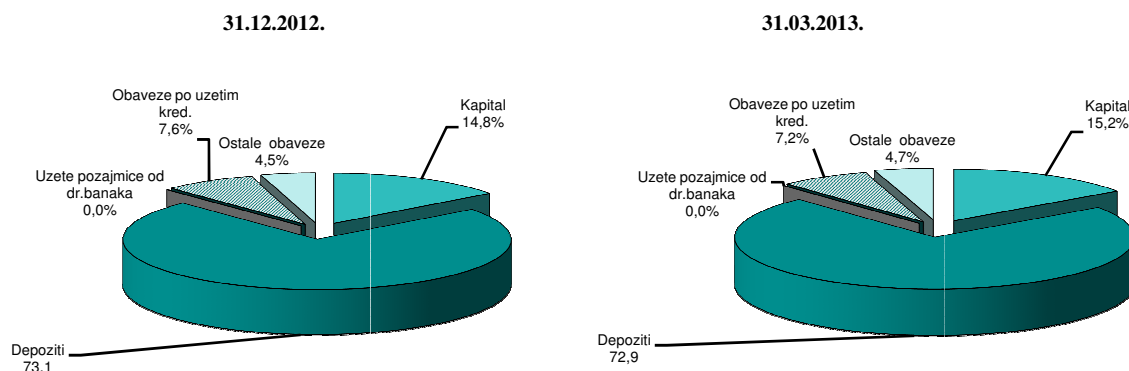
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u posmatranom periodu 2013. godine smanjena su za 4% ili 84 miliona KM i sa 31. 03. 2013. godine iznosila su 2,05 milijardi KM ili 54,9% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2012. godine 53,8%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su imala pad od 6% ili 89 miliona KM i iznosila su 1,33 milijarde KM ili 35,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2012. godine 35,8%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 18% ili 75 miliona KM, sa 31. 03. 2013. godine imale gotovog novca u iznosu od 337 miliona KM, što je 9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 60,4% na 61,4%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 03. 2013. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U posmatranom periodu došlo je do manjih promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja njihovog učešća: depozita sa 73,1% na 72,9%, a kreditnih obaveza sa 7,6% na 7,2%.

Pad depozita u prvom kvartalu 2013. godine od 1,5% ili 162 miliona KM, rezultirao je i navedenim smanjenjem učešća, tako da su depoziti na kraju prvog kvartala 2013. godine iznosili 10,8 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,07 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 miliona KM, a u prvom kvartalu 2013. godine 6,5% ili 74 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 119 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 8%.

Banke su sa 31. 03. 2013. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 35), na koje se odnosi 73% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), EBRD, Council of Europe Development Bank i Central Eastern European Finance Agency (CEEFA).

Kapital je sa 31. 03. 2013. godine iznosio 2,26 milijardi KM, što je za 1,8% ili 39 miliona KM više nego na kraju 2012. godine, a rast je ostvaren po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

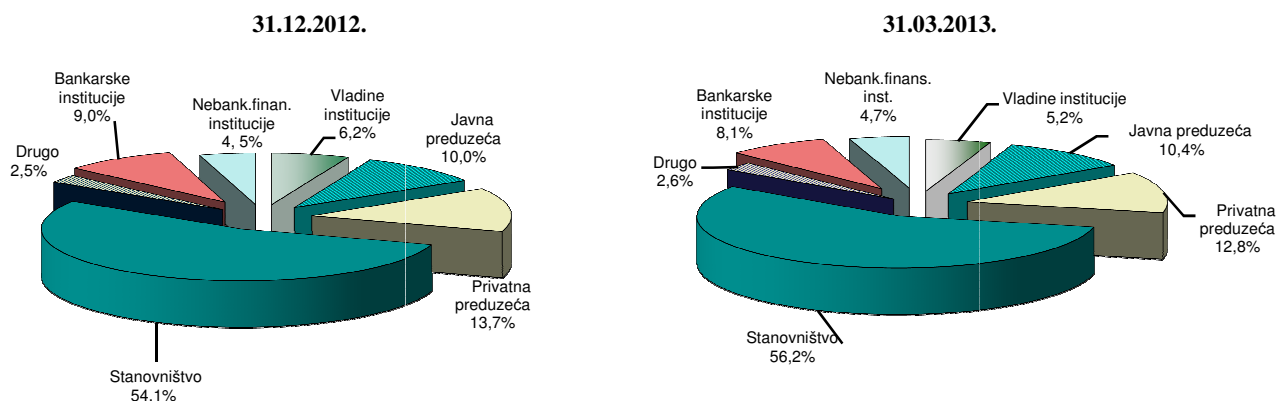
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda 2013. godine samo 7% se odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 12: Sektorska struktura depozita¹³

SEKTORI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	705.805	6,3	682.313	6,2	566.287	5,2	97	83
Javna preduzeća	1.413.686	12,7	1.090.870	10,0	1.126.586	10,4	77	103
Privatna preduzeća i druš.	1.462.767	13,1	1.501.232	13,7	1.380.821	12,8	103	92
Bankarske institucije	1.280.463	11,5	981.562	9,0	874.744	8,1	77	89
Nebankarske finans.instit.	483.504	4,3	493.689	4,5	505.718	4,7	102	102
Građani	5.530.461	49,7	5.933.071	54,1	6.067.307	56,2	107	102
Ostalo	247.989	2,4	278.264	2,5	277.560	2,6	112	100
UKUPNO	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

U posmatranom periodu 2013. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat smanjenja sredstava vladinih institucija, privatnih preduzeća i bankarskih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i javnih preduzeća.

Iako je uticaj ekonomske i finansijske krize prisutan već četiri godine, a negativni efekti vidljivi u većini poslovnih segmenata banaka, treba istaći da su u tom periodu depoziti stanovništva imali kontinuiran rast, odnosno povećani su sa 4,18 milijardi KM, koliko su iznosili na kraju 2008. godine, na nivo od preko šest milijardi sa 31.03. 2013. godine, što je visok rast od 45% ili 1,88 milijardi KM. U prvom kvartalu 2013. godine stopa rasta iznosila je 2% ili 134 miliona KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 6,07 milijardi KM, zbog navedenog, ali i zbog pada depozita drugih sektora, povećali su učešće u ukupnim depozitima sa 54,1% na 56,2%, tako da su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća, koji su u toku 2012. godine imali veće oscilacije (u prvoj polovini visok pad, u drugoj polovini godine rast), odnosno kumulativno ostvaren je rast od 3% ili 38 miliona KM. Međutim, u prvom kvartalu 2013. godine kretanja su ponovo negativna, depoziti ovog sektora imali su relativno visok kvartalni pad od 8% ili 120 miliona KM, što je još jedan pokazatelj uticaja ekonomske krize na realni sektor.

S druge strane, depoziti javnih preduzeća, nakon visokog pada od 23% ili 323 miliona KM u 2012. godini, u tri mjeseca 2013. godine zabilježili su blagi rast od 3% ili 36 miliona KM, tako da su s iznosom od 1,13 milijardi KM i učešćem od 10,4% treći sektorski izvor.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Međutim, nakon pada u IV kvartalu 2011. godine od 19% ili 294 miliona KM, došlo je i do pada učešća na 11,5%, što je bilo četvrto po visini sektorsko učešće na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 23% ili 299 miliona KM, a u prvom kvartalu 2013. godine takođe je došlo do značajnog smanjenja depozita ovog sektora za 11% ili 107 miliona KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju prvog kvartala 2013. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 875 miliona KM, što je 8,1% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 192 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 91% ili 792 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u šest banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u četiri velike banke (95%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 31. 03. 2013. godine iznosi 1,23 milijarde KM ili 8,3% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije, kao i na kraju 2012. godine, imaju učešće od 7,3%, a u ukupnim kreditnim obavezama 28,2% su kreditne obaveze prema grupaciji

(učešće je manje za 0,8 procentnih poena). U odnosu na kraj 2012. godine ova sredstva su smanjena za značajnih 11,7% ili 163 miliona KM (u 2012. godini pad je iznosio 21,7% ili 387 miliona KM), najvećim dijelom po osnovu redovnih dospjeća (depoziti su smanjeni za 13,9% ili 128 miliona KM, kreditne obaveze za 9,3% ili 31 milion KM i subordinirani krediti za 3,3% ili pet miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz prethodne dvije godine nastavljen je i u 2013. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori najvećim dijelom smanjuju po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su takođe imali manje promjene u iznosu i učešću, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u posmatranom periodu smanjeni za 17% ili 116 miliona KM. Depoziti ovog sektora sa 31. 03. 2013. godine iznose 566 miliona KM ili 5,2% ukupnih depozita.

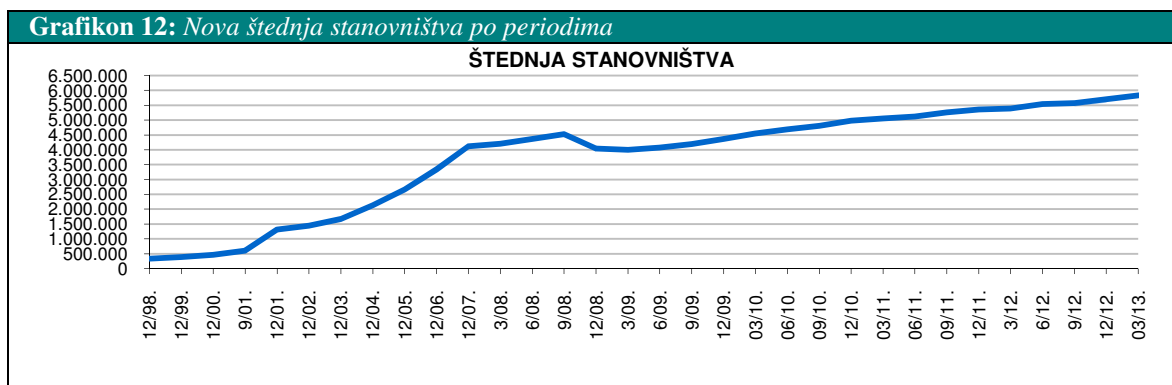
Valutna struktura depozita sa 31. 03. 2013. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,77 milijardi KM smanjili su učešće sa 54% na 53%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,02 milijardi KM, što je učešće od 47%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prvog kvartala 2013. godine bila je sljedeća: sredstva rezidenata imala su učešće 89,7%, a nerezidenata 10,3% (na kraju 2012. godine: 88,7% i 11,3%). Do promjene učešća je došlo zbog pada depozita nerezidenata u prvom kvartalu 2013. godine za 11% ili 137 miliona KM, odnosno na nivo od 1,1 milijardu KM. Depoziti nerezidenata u posljednje četiri godine imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveće učešće od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u tri mjeseca 2013. godini imali su rast od 2,3% ili 135 miliona KM i sa 31. 03. 2013. godine iznosili su 5,89 milijardi KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	50.259	58.050	61.038	116	105
Privatne	5.311.178	5.698.300	5.830.517	107	102
UKUPNO	5.361.437	5.756.350	5.891.555	107	102

¹⁴ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim finansiranjem iz domaćih izvora.

U tri najveće banke nalazi se 67% štednje, dok šest banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,8% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 35% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 65% u stranoj valuti.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S				
	31.12.2011.		31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3		
1	2		3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.606.732	48,6%	2.656.934	46,2%	2.697.934	45,8%	102	102
Dugoročni štedni depoziti	2.754.705	51,4%	3.099.416	53,8%	3.193.621	54,2%	113	103
UKUPNO	5.361.437	100,0 %	5.756.350	100,0 %	5.891.555	100,0 %	107	102

Pozitivne promjene u ročnoj strukturi štednih depozita nastavljene su i u prvom kvartalu 2013. godine rastom dugoročnih depozita za 3% ili 94 miliona KM, dok su kratkoročni ostvarili rast od 2% ili 41 milion KM, što je rezultiralo povećanjem učešća dugoročnih depozita sa 53,8% na 54,2%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31. 03. 2013. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 98% ukupnih depozita i ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterijuma koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 31. 03. 2013. godine iznosio je 2,2 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjenja	2.008.081		1.913.841		1.943.442		95	102
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.190.482		1.198.516		1.198.516		101	100
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	681.114		578.840		608.441		85	105
1.b.Odbitne stavke	353.960		190.893		191.348		54	100
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	251.187		120.740		138.146		48	114
1.2. Gubitak iz tekuće godine	45.512		17.407		2.379		36	14
1.3. Trezorske dionice	81		156		156		193	100
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	57.180		52.590		50.667		92	96
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.654.121	78%	1.722.948	79%	1.752.094	78%	104	102
2. Dopunski kapital	466.968	22%	467.092	21%	487.796	22%	100	104
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090		3.090		3.090		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	212.248		211.425		211.972		100	100
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	62.564		67.243		90.984		107	135
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	139.754		120.264		117.530		86	98
2.5. Stavke trajnog karaktera	49.312		65.070		64.220		132	99
3. Kapital (1 + 2)	2.121.089	100%	2.190.040	100%	2.239.890	100%	103	102
4. Odbitne stavke od kapitala	37.794		98.657		125.212		261	127
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	18.408		3.043		3.043		17	100
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	19.386		95.529		122.169		493	128
4.3. Ostale odbitne stavke	-		85		0		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.083.295		2.091.383		2.114.678		100	101

U prvom kvartalu 2013. godine kapital¹⁶ je povećan za 2% ili 50 miliona KM u odnosu na 2012. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Osnovni kapital je povećan za 2% ili 29 miliona KM, a učešće je smanjeno sa 79% na 78%, dok je rast dopunskog kapitala iznosio 4% ili 21 milion KM, a učešće je povećano sa 21% na 22%.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu djelimičnog uključenja ostvarene dobiti za 2012. godinu u iznosu od 36 miliona KM (14 banaka ostvarilo je dobit za 2012. godinu u iznosu od 128 miliona KM, dok su četiri banke ostvarile gubitak u iznosu od 17,4 miliona KM, što je na nivou sistema neto dobit od 111 miliona KM), dok je veći dio dobiti uključen u dopunskom kapitalu do završetka zakonske procedure donošenja odluke o rasporedu dobiti za 2012. godinu od strane skupštine banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za 455 hiljada KM i to najviše iz osnova povećanja tekućeg gubitka kod četiri banke u iznosu od 2,4 miliona KM, dok je nematerijalna imovina smanjena za 1,9 miliona KM.

Zbog navedenog rasta dopunskog kapitala došlo je do većih promjena u strukturi: dobit iz 2012. godine u iznosu od 36 miliona KM prenesena je u osnovni kapital, a kod četiri banke (u ukupnom iznosu od 91 milion KM) je iskazana je u dopunskom kapitalu. Subordinisani dugovi smanjeni su za 2,7 miliona KM, dok su stavke trajnog karaktera smanjene za 850 hiljada KM (kod jedne banke).

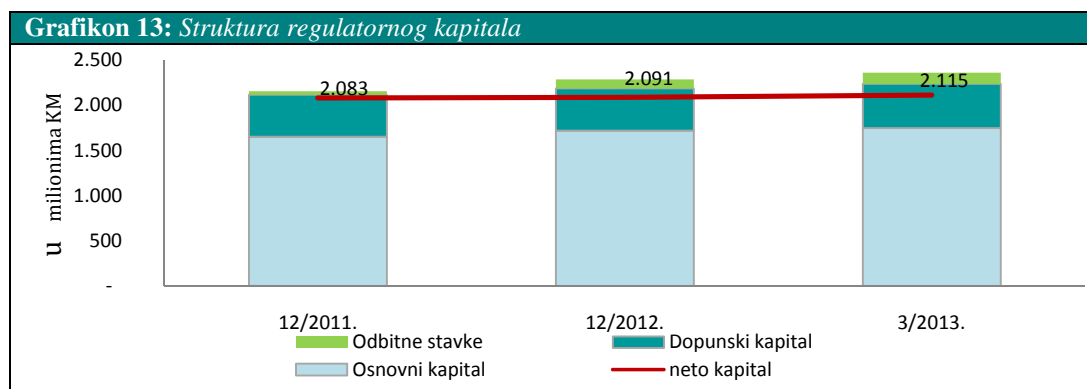
Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih

¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁶ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama¹⁷ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 03. 2013. godine iznosila 122 miliona KM, što je za 28% ili 27 miliona KM više nego na kraju 2012. godine.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, a posebno negativnog uticaja povećanja iznosa nedostajućih RKG, imao rast od neznatnih 1% ili 23 miliona KM i sa 31. 03. 2013. godine iznosi 2,11 milijardi KM.

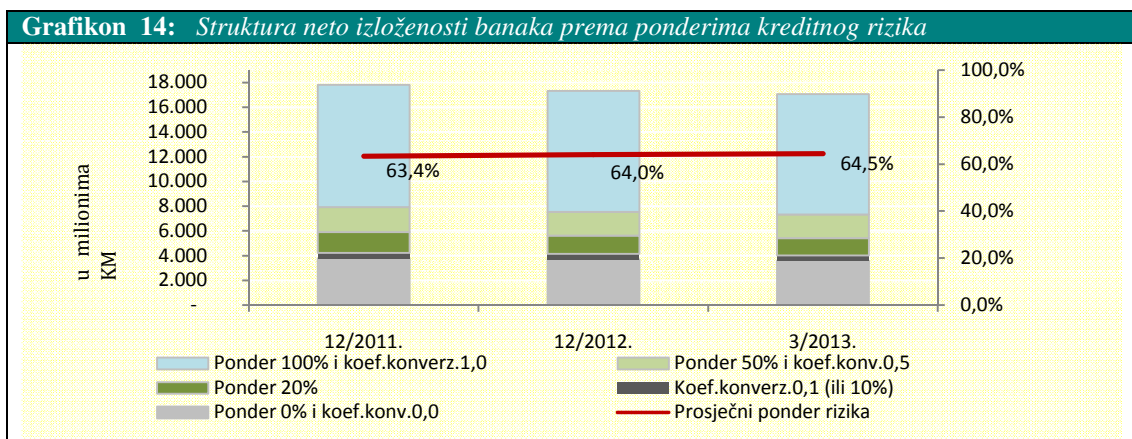
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od ukupnih ponderisanih rizika (rizikom ponderisane aktive i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.814.140	17.311.011	17.070.924	97	99
1 Aktiva bilansa stanja	14.987.978	14.569.389	14.359.067	97	99
2. Vanbilansne pozicije	2.826.162	2.741.622	2.711.857	97	99
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.721.678	3.647.306	3.553.652	98	97
Ponder 20%	1.674.585	1.460.689	1.391.944	87	95
Ponder 50%	83.165	53.155	48.696	64	92
Ponder 100%	9.508.550	9.408.239	9.364.775	99	100
Koef.konverzije 0,0	54.529	51.131	41.951	94	82
Koef.konverzije 0,1	445.006	449.627	428.152	101	95
Koef.konverzije 0,5	1.938.361	1.867.703	1.872.082	96	100
Koef.konverzije 1,0	388.266	373.161	369.672	96	99
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040	98	99
Prosječni ponder rizika	63,4%	64,0%	64,5%	101	101

¹⁷ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.06.2012.godine.

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prvom kvartalu 2013. godine je smanjena za 1% ili 240 miliona KM, na što je najviše uticao pad bilansnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderišu sa 0% i 20%), i djelimično vanbilansnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,1), što je uticalo da rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 1% ili 63 miliona KM (sa 11,08 milijardi KM na 11,02 milijarde KM), dok je prosječni ponder rizika povećan sa 64% na 64,5%.

Suprotno kretanje od rizikom ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 986 miliona KM. Sve to je rezultiralo blagim smanjenjem ukupnih ponderisanih rizika.

Sa 31. 03. 2013. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 03. 2013. godine iznosila je 14,1%, što je za 0,5 procentnih poena više nego na kraju 2012. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁸ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 03. 2013. godine iznosio 17,6%, što je za 0,2 procentna poena više nego na kraju 2012. godine. Adekvatnost kapitala je bolja u odnosu na kraj 2012. godine zbog povećanja neto kapitala od 1% ili 23 miliona KM, što je rezultat uključivanja revidirane dobiti za 2012. godinu u obračun kapitala i blagog smanjenja ukupnih ponderisanih rizika.

Iako je poslovanje bankarskog sektora već četiri godine pod jakim uticajem ekonomske krize, odnosno nepovoljnih makroekonomskih i finansijskih kretanja, kako u zemljama eurozone, tako i u zemljama u neposrednom okruženju, kao i zbog slabog ekonomskog oporavka realnog sektora i ukupne ekonomije u BiH, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje dvije godine iznad 17%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderisanih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvalitetu aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni kapital) 13,2%, da bi na kraju prvog kvartala 2013. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od

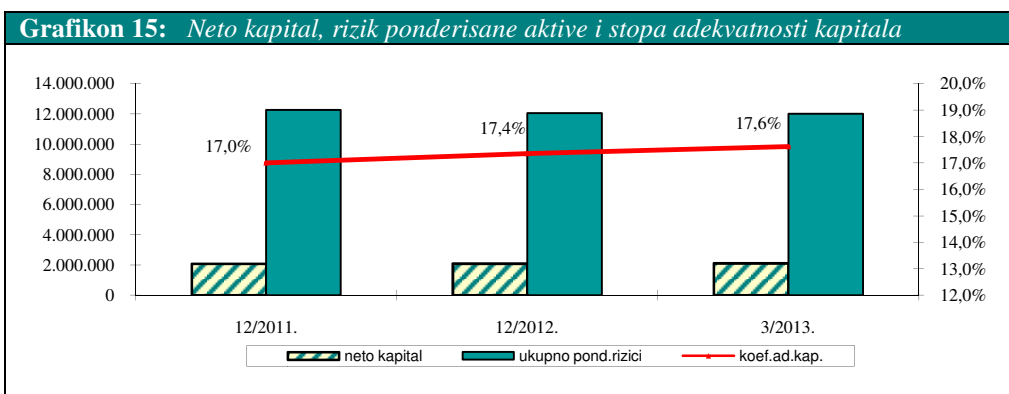
¹⁸ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

438 miliona KM, a koeficijent 25%. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

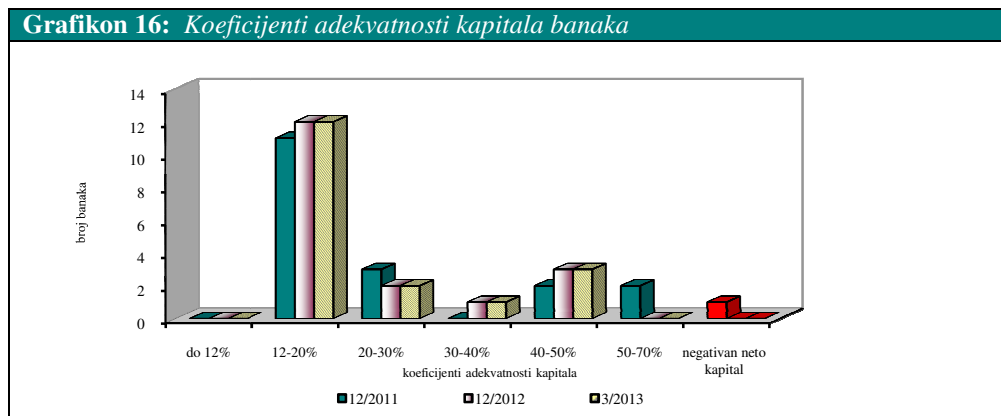
- 000 KM-

Tabela 17: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.083.295	2.091.383	2.114.678	100	101
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040	98	99
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	965.932	974.201	985.616	101	101
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.252.929	12.053.131	12.001.656	98	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	17,0%	17,4%	17,6%	102	101

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 03. 2013. godine od 17,6% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Svih 18 banaka u F BiH sa 31. 03. 2013. godine imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju prvog kvartala 2013. godine 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2012. godine, u rasponu od 0,1 do 3,5 procentnih poena, kod tri banke je bolja, a dvije banke imaju istu stopu kao na kraju 2012. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 8 banaka ima stopu između 13,2% i 15,8%,
- 4 banke imaju stopu između 16,8% i 18,7%,
- 2 banke imaju stopu između 20,5% i 22,1% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 33,8% i 49,1%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja i jačanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i donošenje mjere¹⁹ o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, s primjenom počev od 31. 12. 2012. godine.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

¹⁹ Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka („Službene novine F BiH“, broj 15/13).

O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ²⁰	13.376.110	13.286.139	13.397.781	99	101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.370.342	1.394.851	106	102
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.039.529	1.092.251	1.110.420	105	102
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	255.228	410.822	423.112	161	103
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	292.225	315.734	315.734	108	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gub.	19.386	111.310	122.169	574	110
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.580.448	5.271.841	96	94
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.866.587	18.669.622	98	99

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²¹ banaka u F BiH sa 31. 03. 2013. godine iznosila je 18,7 milijardi KM i u odnosu na kraj 2012. godine manja je za 1% ili 197 miliona KM. Rizična aktiva iznosi 13,4 milijarde KM i veća je za 1% ili 112 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 5,3 milijarde KM ili 28% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 6% ili 309 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,4 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²² iznose 423 miliona KM i veće su za 3% ili 12 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 miliona KM i na istom su nivou, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počev od 31. 12. 2012. god.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbitnu stavku od kapitala i utiče na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²³ sa 31. 03. 2013. godine iznose 122 miliona KM i veće su za 10% ili 11 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine.

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2011.	Strukt. %	31.12.2012.	Strukt. %	31.03.2013.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.364.121	85,4	9.347.370	85,2	9.322.510 ²⁴	84,1	100	100
Kamate	109.696	1,0	86.650	0,8	89.229	0,8	79	103
Dospjela potraživanja	937.899	8,5	1.049.891	9,5	1.089.631	9,8	111	104
Potraživanja po plać. garancijama	24.808	0,2	24.360	0,2	24.135	0,2	98	99
Ostali plasmani	171.052	1,5	172.479	1,6	213.147	1,9	101	124
Ostala aktiva	371.127	3,4	291.903	2,7	348.680	3,2	79	119
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.978.703	100,0	10.972.653	100,0	11.087.332	100,0	100	101
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.290.275		5.084.537		4.803.677		96	94
3. BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	16.268.978		16.057.190		15.891.009		99	99
4. RIZIČNI VANBILANS	2.397.407		2.313.486		2.310.449		96	99
5. NERIZIČNI VANBILANS	497.182		495.911		468.164		100	94
6. UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.894.589		2.809.397		2.778.613		97	99
7. RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.376.110		13.286.139		13.397.781		99	101
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.787.457		5.580.448		5.271.841		96	94
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	19.163.567		18.866.587		18.669.622		98	99

²⁰ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 206.535 hiljade KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

²¹ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11- prečišćeni tekst; 15/13).

²² Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²³ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²⁴ Isključen iznos kredita od 166.523 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

Bruto bilansna aktiva²⁵ iznosi 15,9 milijardi KM, manja je za 1% ili 166 miliona KM, a rizična bilansna aktiva iznosi 11,1 milijarda KM, što je 70% bruto bilansne aktive i veća je 1% ili 115 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 4,8 milijardi KM i manja je za 6% ili 281 milion KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 1% ili 3 miliona KM, a nerizične stavke 468 miliona KM i manje su za 6% ili 28 miliona KM u odnosu na kraj 2012. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se značajno odrazilo na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U 2012. godini ostvaren je minimalni rast kredita od 2% ili 178 miliona KM, a u prvom kvartalu 2013. godine rast je bio neznatnih 0,2% ili 22 miliona KM. Sa 31. 03. 2013. godine krediti su iznosili 10,7 milijardi KM, dok je učešće u aktivi povećano za 1,1 procentni poen i iznosi 72,2%.

U prvom kvartalu 2013. godine plasirano je ukupno 1,5 milijardi KM novih kredita, što je za 27% ili 325 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 71%, a na stanovništvo 24%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je nepromjenjena u odnosu na kraj 2012. godine: dugoročni 41%, kratkoročni 59%.

Tri najveće banke u FBiH s iznosom kredita od šest milijardi KM imaju učešće od 57% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 20: <i>Sektorska struktura kredita</i>								
SEKTORI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	125.827	1,2	132.525	1,2	144.635	1,4	105	109
Javna preduzeća	257.547	2,4	251.233	2,4	277.293	2,6	98	110
Privatna preduzeća i društ.	4.989.796	47,6	5.141.359	48,2	5.124.648	47,9	103	100
Bankarske institucije	16.411	0,2	11.177	0,1	13.044	0,1	68	117
Nebankarske finansijske instit.	40.978	0,4	41.661	0,4	46.401	0,4	102	111
Građani	5.043.634	48,1	5.076.679	47,6	5.067.080	47,4	101	100
Ostalo	13.478	0,1	11.490	0,1	14.747	0,2	85	128
UKUPNO	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	10.687.848	100,0	102	100

U prvom kvartalu 2013. godine sektorska struktura kredita je nepromijenjena u odnosu na kraj 2012. godine. Krediti dati i stanovništvu i privatnim preduzećima su na istom nivou. Krediti stanovništvu iznose 5,1 milijardu KM, što je učešće od 47,4% (na kraju 2012. godine 47,6%), a krediti privatnim preduzećima iznose 5,1 milijardu KM ili 47,9% ukupnih kredita (na kraju 2012. godine 48,2%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 03. 2013. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita je nepromijenjeno u odnosu kraj 2012. godine, krediti odobreni za finansiranje potrošnih dobara²⁶ iznose 74%, dok učešće stambenih kredita iznosi 23%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 62%, a privatnim preduzećima 51% ukupnih kredita datih ovim sektorima (31.12.2012: stanovništvo 62%, privatna preduzeća 52%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 259 miliona KM ili 4%), krediti u

²⁵ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

²⁶ Uključeno kartično poslovanje.

domaćoj valuti 34% ili 3,7 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 110 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 86 miliona KM ili 79%, CHF: 10 miliona KM ili 9%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 270 miliona KM iznosi 2,5% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)												
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)										INDEKS	
	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.					
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)	
A	10.612.528	79,3	212.248	10.571.130	79,6	211.425	10.598.433	79,1	211.972	100	100	
B	1.419.030	10,6	118.847	1.227.189	9,2	108.290	1.292.724	9,6	114.365	86	105	
C	282.847	2,1	67.999	334.465	2,6	87.917	316.904	2,4	82.533	118	95	
D	375.980	2,8	209.936	443.261	3,3	252.631	465.995	3,5	262.273	116	105	
E	685.725	5,2	685.727	710.094	5,3	710.079	723.725	5,4	723.708	103	102	
Rizična ak. (A-E)	13.376.110	100,0	1.294.757	13.286.139	100,0	1.370.342	13.397.781	100,0	1.394.851	99	101	
Klasifikovana (B-E)	2.763.582	20,7	1.082.509	2.715.009	20,4	1.158.917	2.799.348	20,9	1.182.879	98	103	
Nekvalitetna (C-E)	1.344.552	10,1	963.662	1.487.820	11,2	1.050.627	1.506.624	11,2	1.068.514	111	101	
Nerizična akt.²⁷	5.787.457			5.580.448			5.271.841			96	94	
UKUPNO (rizična i nerizična)	19.163.567			18.866.587			18.669.622			98	99	

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da u prvom kvartalu 2013. godine nije bilo značajnih promjena, svi pokazatelji kvaliteta aktive su skoro na istom nivou kao na kraju 2012. godine, ali su nastavljeni negativni trendovi iz prethodnog perioda, kroz rast, prije svega, B kategorije, kao i nekvalitetne aktive, te pogoršanje same strukture nekvalitetne aktive i migracije stavki u lošije kategorije klasifikacije. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno sedam banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a šest banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 31. 03. 2013. godine iznosila 2,8 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31. 12. 2012. godine: 2,7 milijardi KM i 1,5 milijardi KM).

Klasifikovana aktiva (B-E) je veća za 3% ili 84 miliona KM: B kategorija je veća za 5% ili 65 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 1% ili 19 miliona KM.

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivu iznosi 20,9%, što je za 0,5 procentnih poena više nego na kraju 2012. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine isti je nepromjenjen i iznosi 11,2%, a osnovni razlog je neznatan rast nekvalitetne aktive od 1% ili 19 miliona KM (u 2012. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 143 miliona KM ili 11%). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 9,6%,

²⁷ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

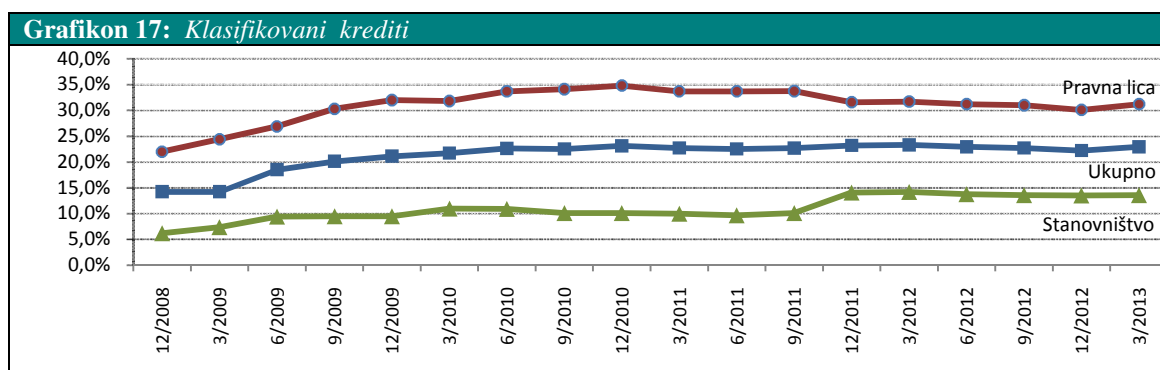
te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

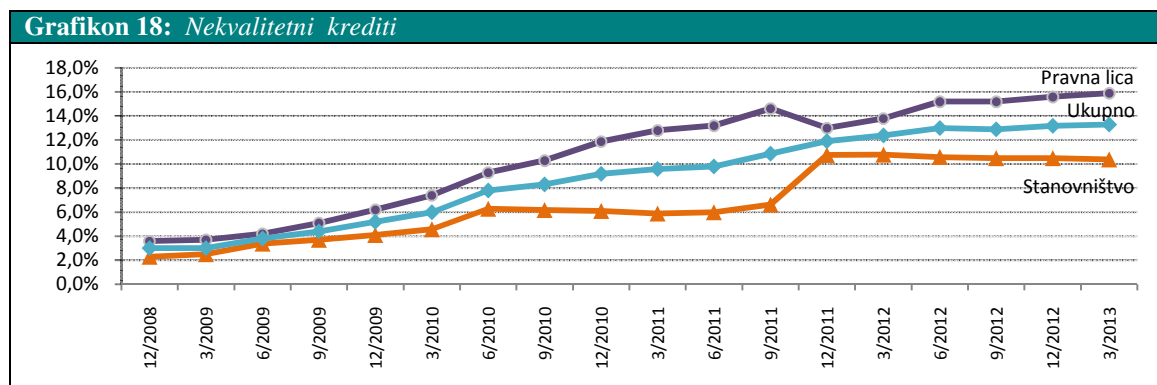
Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS
	31.12.2012.						31.03.2013.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.391.603	86,50	3.905.972	69,88	8.297.575	77,82	4.375.881	86,36	3.867.690	68,81	8.243.571	77,13	99
B	150.247	2,97	811.632	14,52	961.879	8,99	163.298	3,22	858.659	15,28	1.021.957	9,56	106
C	97.021	1,91	225.638	4,04	322.659	3,09	85.009	1,68	218.075	3,88	303.084	2,84	94
D	162.781	3,20	268.430	4,80	431.211	3,98	162.768	3,21	290.666	5,17	453.434	4,24	105
E	275.027	5,42	377.773	6,76	652.800	6,12	280.124	5,53	385.678	6,86	665.802	6,23	102
UKUPNO	5.076.679	100,0	5.589.445	100,0	10.666.124	100,00	5.067.080	100,0	5.620.768	100,0	10.687.848	100,00	100
Klas. kred. B-E	685.076	13,49	1.683.473	30,12	2.368.549	22,21	691.199	13,64	1.753.078	31,19	2.444.277	22,87	103
Nekv. kred C-E	534.829	10,53	871.841	15,60	1.406.670	13,19	527.901	10,42	894.419	15,91	1.422.320	13,31	101
		47,60		52,40		100,00		47,40		52,60		100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		28,92		71,08		100,00		28,28		71,72		100,00	
Nekvalitetna C-E		38,02		61,98		100,00		37,11		62,89		100,00	
Kategorija B		15,62		84,38		100,00		15,98		84,02		100,00	

Indikatori kvaliteta kredita su blago pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, učešće nekvalitetnih kredita je neznatno povećano, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 1% ili 16 miliona KM i to pravnih lica za 2,6% ili 23 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1,3% ili sedam miliona KM. Učešće klasifikovanih kredita je povećano na 22,9%, odnosno za 0,7 procentnih poena zbog povećanja B kategorije za 6% ili 60 miliona KM.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,6 milijardi KM, sa 31. 03. 2013. godine u kategorije B do E klasificirano je visokih 31,2% ili 1,7 milijardi KM, što je povećanje za 1,1 procentni poen u odnosu na kraj 2012. godine, dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijarda KM, u navedene kategorije klasificirano 13,6% ili 691 milion KM (na kraju 2012. godine 13,5% ili 685 miliona KM).

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 63% (na kraju 2012. godine 62%), a na stanovništvo 37%. U prvom kvartalu 2013. godine nastavljen je rast učešća nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih lica, kao rezultat navedenog rasta od 2,6%, dok je kod stanovništva došlo do stagnacije, odnosno neznatnog smanjenja. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 15,9% ili 894 miliona KM, što je za 0,3 procentna poena više nego na kraju 2012. godine. Za sektor stanovništva isti iznose 10,4% ili 528 miliona KM, što je za 0.1 procentni poen manje nego 31. 12. 2012. godine.

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 23: Granska koncentracija kredita

OPIS	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)								INDEKS	
	31.12.2012.				31.03.2013.					
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	109.873	1,0	31.431	28,6	110.953	1,0	30.971	27,9	101	99
Proizvodnju (IND)	1.537.147	14,4	244.138	15,9	1.528.449	14,3	254.104	16,6	99	104
Gradevinarstvo (CON)	408.752	3,8	106.552	26,1	407.992	3,8	116.622	28,6	100	109
Trgovinu (TRD)	2.318.167	21,7	309.230	13,3	2.304.121	21,6	313.039	13,6	99	101
Ugostiteljstvo (HTR)	166.485	1,6	23.453	14,1	166.336	1,6	22.737	13,7	100	97
Ostalo ²⁸	1.049.021	9,8	157.037	15,0	1.102.917	10,3	156.946	14,2	105	100
UKUPNO 1.	5.589.445	52,4	871.841	15,6	5.620.768	52,6	894.419	15,9	101	103
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.738.655	35,1	312.755	8,4	3.738.304	35,0	312.092	8,3	100	100
Stambenu izgradnju	1.186.332	11,1	177.104	14,9	1.178.754	11,0	171.744	14,6	99	97
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	151.692	1,4	44.970	29,6	150.022	1,4	44.065	29,4	99	98
UKUPNO 2.	5.076.679	47,6	534.829	10,5	5.067.080	47,4	527.901	10,4	100	99
UKUPNO (1. +2.)	10.666.124	100,0	1.406.670	13,2	10.687.848	100,0	1.422.320	13,3	100	101

Najveće učešće u ukupnim kreditima od pravnih lica imaju sektori trgovine (21,6%) i proizvodnje (14,3%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (35,0%) i stambeni krediti (11,0%), a učešća su skoro ista kao i na kraju prethodne godine.

²⁸ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Na kraju 2012. godine sektor poljoprivrede, iako s najmanjim učešćem u ukupnim kreditima od 1%, imao je najlošiji pokazatelj od 28,6%, da bi se na kraju prvog kvartala 2013. godine situacija promijenila, tako da najveće učešće nekvalitetnih kredita od 28,6% ima sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nisko učešće od svega 3,8%. Ovaj sektor imao je u prvom kvrtalu najveći rast nekvalitetnih kredita od 9% ili 10 miliona KM.

U prvom kvartalu 2013. godine, rast nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima: kod sektora proizvodnje za 4% ili 10 miliona KM, odnosno povećanje učešća sa 15,9% na 16,6% i kod trgovine za 1% ili četiri miliona KM, a učešće je povećano za 0,3 procentna poena, odnosno na 13,6%.

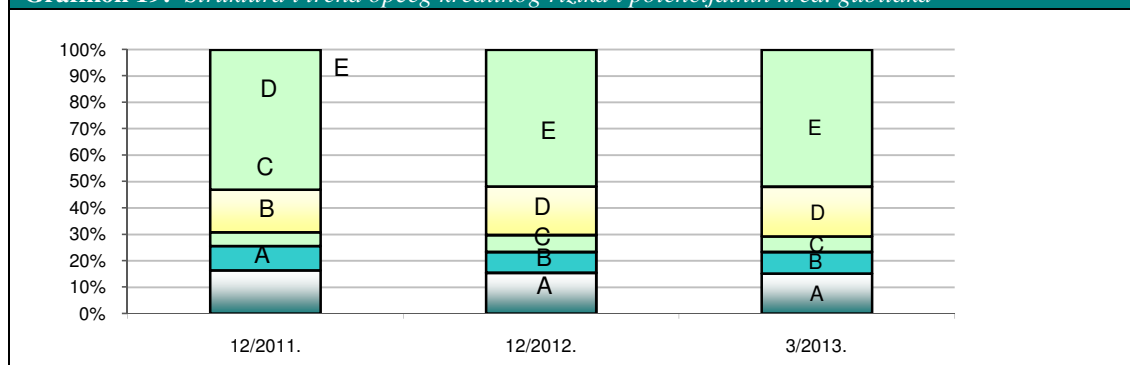
Kod stanovništva najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 29,4% (na kraju 2012. godine 29,6%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim učešćem od 1,4% u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 14,6% imaju stambeni krediti, dok je kod kredita za opću potrošnju učešće niže i iznosi 8,3%. U prvom kvartalu 2013. godine kod navedenih kredita plasiranih stanovništvu zabilježen je blagi pad nekvalitetnih kredita ili stagnacija, što je uticalo i na neznatnu promjenu, odnosno pad njihovog učešća.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 24: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		8 (4/2)	9 (6/4)
	2	3	4	5	6	7		
A	209.555	29,2	211.425	15,5	211.972	15,2	100	100
B	132.048	18,4	108.290	7,9	114.365	8,2	91	106
C	113.962	15,9	87.917	6,4	82.533	5,9	129	94
D	258.297	36,0	252.631	18,4	262.273	18,8	120	104
E	3.851	0,5	710.079	51,8	723.708	51,9	104	102
UKUPNO	717.713	100,0	1.370.342	100,0	1.394.851	100,0	106	102

Grafikon 19: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka*

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2012. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 2% ili 24 miliona KM i iznose 1,4 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istom nivou od 212 miliona KM kao i na kraju 2012. godine, a rezerve za B kategoriju su povećane za 6% ili šest miliona KM, zbog povećanja iste za 5% ili 65 miliona KM, a iznose 114 miliona KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 1% ili 19 miliona KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 2% ili 18 miliona KM, odnosno na nivo od 1,07 milijardi KM. Nominalno, najveći rast od 14 miliona

KM ili 2% imale su rezerve za E kategoriju, a najveći relativan rast od 4% ili 10 miliona KM imale su rezerve za D kategoriju, dok rezerve za C kategoriju bilježe pad od 6% ili pet miliona KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke ukazuje na konstantno pogoršanje kreditnog portfolia, a što je rezultat daljeg uticaja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,8% i na istom je nivou u odnosu na kraj 2012. godine.

Sa 31. 03. 2013. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,8%, za C kategoriju 26,0%, D kategoriju 56,3% i E 100% (na kraju 2012. godine: B 8,8%, C 26,3%, D 57% i E 100%).²⁹

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)				INDEKS
	31.12.2012.		31.03.2013.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.286.139	100,00%	13.397.781	100,00%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.729.182	13,01%	1.728.147	12,90%	100
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.708.152		1.709.585		100
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	21.030		18.562		88
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.556.957	86,99%	11.669.634	87,10%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.092.251	100,00%	1.110.420	100,00%	102
a) Ispravke vrijednosti za default	953.816	87,33%	960.965	86,54%	101
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	950.256		957.170		101
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	3.560		3.795		107
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁰)	138.435	12,67%	149.455	13,46%	108
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.666.124	100,00%	10.687.848	100,00%	100
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.645.072	15,42%	1.646.974	15,41%	100
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	9.021.052	84,58%	9.040.874	84,59%	100
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.007.196	100,00%	1.023.220	100,00%	102
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	898.649	89,22%	904.441	88,39%	101
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	108.547	10,78%	118.779	11,61%	109
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	55,2%		55,6%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,2%		1,3%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	8,2%		8,3%		

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima od 15,4%, kao i učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi od 13% je na istom nivou u odnosu na kraj 2012. godine.

²⁹ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

³⁰ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) ispravkama vrijednosti je povećana sa 55,2% na 55,6%, stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) za 0,1 procentni poen, odnosno na nivo od 1,3%, a pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti iznosi 8,3% rizične aktive (na kraju 2012. godine: 8,2%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 03. 2013. godine 2.494 jemca je ukupno otplatilo 11,5 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 66 miliona KM (2.197 kreditnih partija), što je za 4% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2012. godine (12 miliona KM otplatila su 2.823 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 70 miliona KM-2.479 kreditnih partija). Stanje preostalog duga iznosi 39 miliona KM (31. 12. 2012.: 41 milion KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvom kvartalu 2013. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jemci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jemaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,37% i 0,18%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom kvartalu 2013. godine, od ukupno primljenih 124 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 115 zahtjeva u ukupnom iznosu od 7,5 miliona KM ili 93%, što je za 52% manje u poređenju sa istim periodom 2012. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 7,2 miliona KM, a na fizička lica 298 hiljada KM.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je smanjenje od 18 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Kreditni reprogramirani u skladu s navedenom Odlukom, u prvom kvartalu 2013. godine u odnosu na ukupne kredite sa 31. 03. 2013. godine imaju učešće od svega 0,07% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 0,13%, dok je za sektor stanovništva 0,01%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim protfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12 i 111/12.

pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2013. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA. Takođe, analizirajući kvalitet aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (11 banaka), visok rast nekvalitetnih kredita kod domaćih banaka zabilježen je u 2012. godini, što je posljedica neadekvatnih i slabih sistema upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 26: Transakcije s povezanim licima					
Opis	D A T I K R E D I T I ³²			I N D E K S	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	131.962	156.861	138.319	119	88
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	400	617	614	154	100
Upravi banke	2.170	2.574	4.199	119	163
UKUPNO	134.532	160.052	143.132	119	89
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	29.818	21.800	14.699	73	67

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 11%, a potencijalne obaveze za 33%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2013. godine, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 42,3 miliona KM, što je za 37% ili 11,4 miliona KM više u odnosu na isti period prošle godine. Pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale u i istom periodu prošle godine (efekat 9,6 miliona KM), posebno kod jedne velike banke koja pripada grupi banaka koje su nosioci profitabilnosti i jedne manje banke koja je ostvarila značajno veću dobit u odnosu na isti period prošle godine kada je poslovala sa minimalnom dobiti, te ostvarenje dobiti kod banaka koje su prošle godine poslovale sa gubitkom (efekat pet miliona KM), posebno jedna banka koja u istom periodu prošle godine poslovala sa značajnim gubitkom. S druge strane, negativan efekat od cca tri miliona KM je rezultat manje dobiti kod nekoliko banaka i ostvarenog gubitka kod četiri banke.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Značajno smanjenje nekamatnih rashoda u odnosu na ukupan prihod koji je skoro na istom nivou kao i prošle godine, uticalo je na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isti period prošle godine.

Pozitivan finansijski rezultat od 44,7 miliona KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 26% ili 9,1 milion KM u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 2,4 miliona KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 49% ili 2,3 miliona KM u odnosu na isti period prošle godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-11.386	7	-4.654	7	-2.379	4
Dobit	34.170	12	35.600	12	44.710	14
Ukupno	22.784	19	30.946	19	42.331	18

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (45 miliona KM) 74% ili 33 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se od ukupnog gubitka od 2,4 miliona KM, samo na jednu manju banku sa niskim učešćem aktive u sistemu, odnosi 61% ili 1,4 miliona KM. Analitički podaci pokazuju da ukupno devet banaka ima bolji finansijski rezultat (za 14 miliona KM), dok devet banaka imaju lošiji rezultat (za tri miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeni profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednje četiri godine, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravki vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), koji je predstavlja najvažniji faktor koji je rezultirao poboljšanjem finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje dvije godine (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), a što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita. To upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 205 miliona KM, što je skoro neizmjenjeno u odnosu na isti period prošle godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 163 miliona KM, sa stopom pada od 7% ili 12 miliona KM u odnosu na isti period prošle godine, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 1,7%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat blagog pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu dalji pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isti period prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nosioci profitabilnosti, uticali su na smanjenje na nivou sistema. Kamatni prihodi iznose 194 miliona KM, što je za 5% ili devet miliona KM manje nego u istom periodu prošle godine, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 98,9% na 94,7%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od devet miliona KM ili 5%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 1,76% na 1,65%, sa smanjenim učešćem u ukupnim prihodima sa 89,4% na 85,4%. Takođe, treba istaći da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim uticajem na ukupne kamatne prihode su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim učešćem od 0,2% i smanjenjem od 1,1 milion KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obavezne i iznad obavezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isti period prethodne godine imali veću stopu pada (-11%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-5%), ali nominalno razlika je niža: kamatni rashodi smanjeni su za osam miliona KM, a kamatni prihodi za devet miliona KM. Kamatni rashodi iznose 61 milion KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 33,6% na 29,9%. Iako su prosječni kamatonosni depoziti smanjeni za 7,2%, kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 52 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 4% ili dva miliona KM, kao rezultat strukture depozitne osnove, veće učešće depozita koji nose veću kamatnu stopu rezultiralo je neznatnim povećanjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 0,56% na 0,58%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose šest miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine bilježe smanjenje od 46%, sa smanjenjem učešća sa 5,3% na 2,9%.

Kao rezultat pada i kamatnih prihoda (-5%) i kamatnih rashoda (-11%), neto kamatni prihod smanjen je za 1% ili 1,5 miliona KM i iznosi 133 miliona KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 65,3% na 64,8%.

Operativni prihodi iznose 72 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 1%, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 34,7% na 35,2%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 4% ili dva miliona KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 163 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 7% ili 12 miliona KM, prvenstveno kao rezultat smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 85% na 79,4%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 29 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, niži su za 19% ili sedam miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 17,5% na 14,3%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 117 miliona KM i učešćem od 57% u ukupnom prihodu, takođe bilježe pad od 4% ili četiri miliona KM, od toga troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjenji za 2% i iznose 60 miliona KM ili 29,3% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 6% ili dva miliona KM, iznose 37 miliona KM, što je učešće u ukupnom prihodu od 17,8%. Banke su u periodu nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 28: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	4.570	1,6	1.553	0,6	451	0,2	34	29
Kreditni i poslovi lizinga	188.076	64,3	183.981	66,9	175.161	65,9	98	95
Ostali prihodi od kamata	15.990	5,4	18.099	6,6	18.124	6,8	113	100
UKUPNO	208.636	71,3	203.633	74,0	194.223	72,9	98	95
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	49.067	16,8	49.859	18,1	51.736	19,4	102	104
Prihodi iz posl. sa devizama	8.355	2,8	8.629	3,1	8.631	3,2	103	100
Ostali operativni prihodi	26.532	9,1	12.997	4,7	11.800	4,5	49	91
UKUPNO	83.954	28,7	71.485	26,0	72.167	27,1	85	101
UKUPNI PRIHODI (I + II)	292.590	100,0	275.118	100,0	266.390	100,0	94	97

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

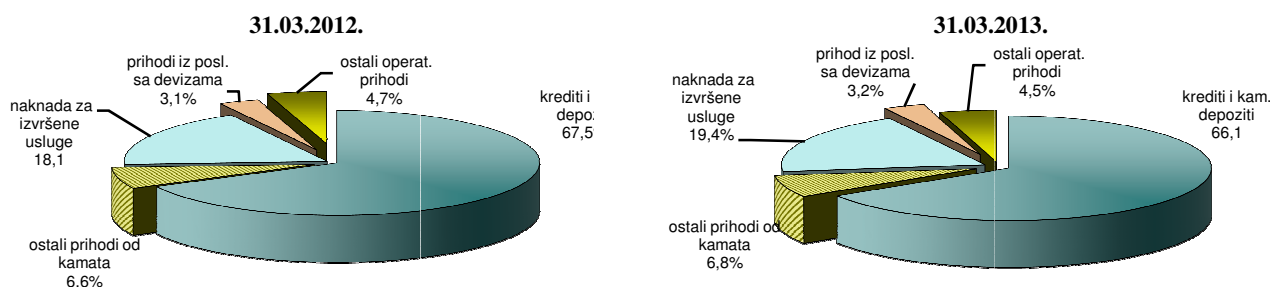
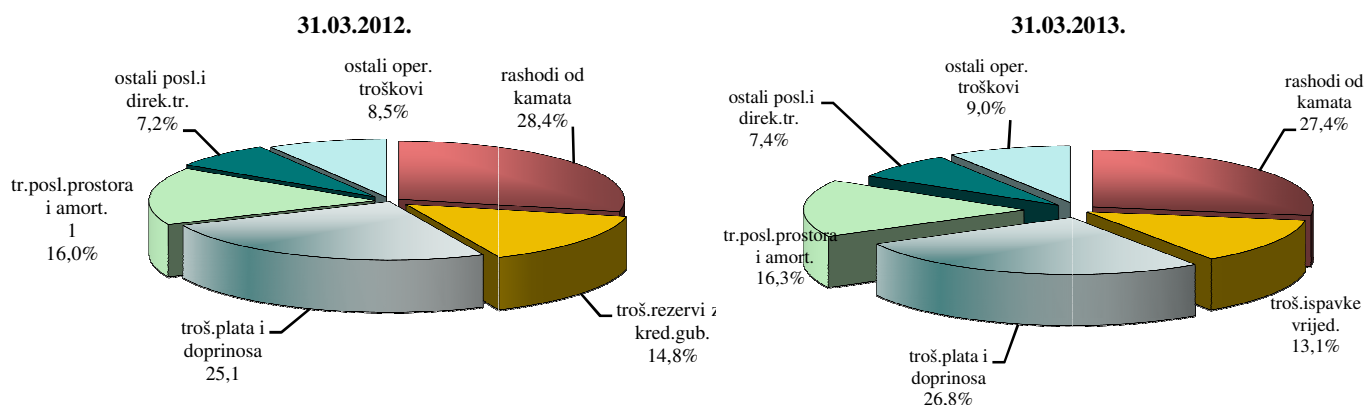

Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	56.808	21,0	54.352	22,3	52.428	23,5	96	96
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	10.600	3,9	10.868	4,5	5.923	2,6	112	50
Ostali rashodi od kamata	4.200	1,6	4.026	1,6	3.007	1,3	96	75
UKUPNO	71.608	26,5	69.246	28,4	61.358	27,4	99	89
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje ³³	55.688	20,6	36.098	14,8	29.273	13,1	65	81
Troškovi plata i doprinosa	62.702	23,3	61.225	25,1	60.053	26,8	98	98
Troškovi posl.prostora i amortizacija	38.648	14,3	39.052	16,0	36.570	16,3	101	94
Ostali poslovni i direktni troškovi	16.336	6,1	17.727	7,2	16.644	7,4	109	94
Ostali operativni troškovi	24.824	9,2	20.824	8,5	20.161	9,0	84	97
UKUPNO	198.198	73,5	174.926	71,6	162.701	72,6	88	93
UKUPNI RASHODI (I + II)	269.806	100,0	244.172	100,0	224.059	100,0	90	92

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

³³ Po prethodnoj metodologiji :Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

- u %-

Tabela 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima			
KOEFICIJENTI	31.03.2011.	31.03.2012.	31.03.2013.
Dobit na prosječnu aktivu	0,15	0,21	0,29
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,33	1,47	1,89
Dobit na prosječni dionički kapital	1,94	2,59	3,52
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,92	0,90	0,90
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,56	0,48	0,49
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,48	1,38	1,39
Poslovni i direktni rashodi ³⁴ /prosječna aktiva	0,48	0,36	0,31
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,85	0,81	0,79
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,33	1,17	1,10

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,21% porastao na 0,29% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 2,59% na 3,52%. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,39%), neznatno je poboljšana u odnosu na uporedni period prethodne godine (1,38%), jer je ukupan prihod skoro na istom nivou kao i prošle godine u odnosu na prosječnu aktivu koja je neznatno smanjena (-1%). Kao posljedica smanjenja troškova ispravke vrijednosti ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu, sa 0,36% na 0,31%.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će zavisiti od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora u narednom periodu. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁵ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

³⁴ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

³⁵ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

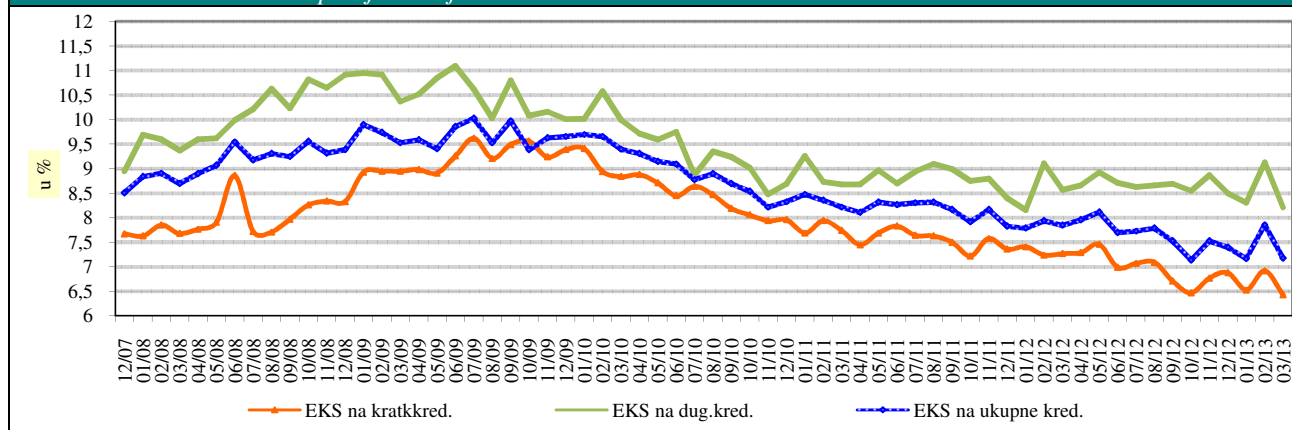
Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁶.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2011. godine, mart, juni, septembar i decembar 2012. godine, te mart 2013. godine.

Tabela 31 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2011.		03/2012.		06/2012.		09/2012.		12/2012.		03/2013.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	6,78	7,36	6,60	7,27	6,31	6,99	6,29	6,71	6,39	6,88	6,06	6,43
1.1. Privredi	6,74	7,28	6,54	7,15	6,29	6,93	6,30	6,66	6,39	6,86	6,12	6,46
1.2. Stanovništvu	8,66	11,89	8,67	11,73	7,73	10,88	8,23	11,55	8,46	10,89	8,58	10,90
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,57	8,40	7,72	8,57	7,71	8,71	7,72	8,69	7,66	8,50	7,48	8,21
2.1. Privredi	6,96	7,59	6,62	7,10	6,82	7,41	6,83	7,60	6,73	7,22	6,40	6,72
2.2. Stanovništvu	8,25	9,31	8,50	9,59	8,39	9,54	8,43	9,57	8,47	9,59	8,37	9,46
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	7,14	7,83	7,45	7,85	6,91	7,70	6,88	7,53	6,80	7,40	6,66	7,18
3.1. Privredi	6,81	7,38	6,56	7,14	6,41	7,03	6,43	6,89	6,45	6,93	6,19	6,53
3.2. Stanovništvu	8,27	9,44	8,51	9,71	8,36	9,61	8,42	9,68	8,47	9,69	8,38	9,55

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2013. godine ponderisana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar 0,69 procentnih poena, manja je za 0,22 procentna poena u odnosu na nivo iz decembra 2012. godine, i iznosi 7,18%.

³⁶ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite u bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,92 procentna poena, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,49 procentnih poena.

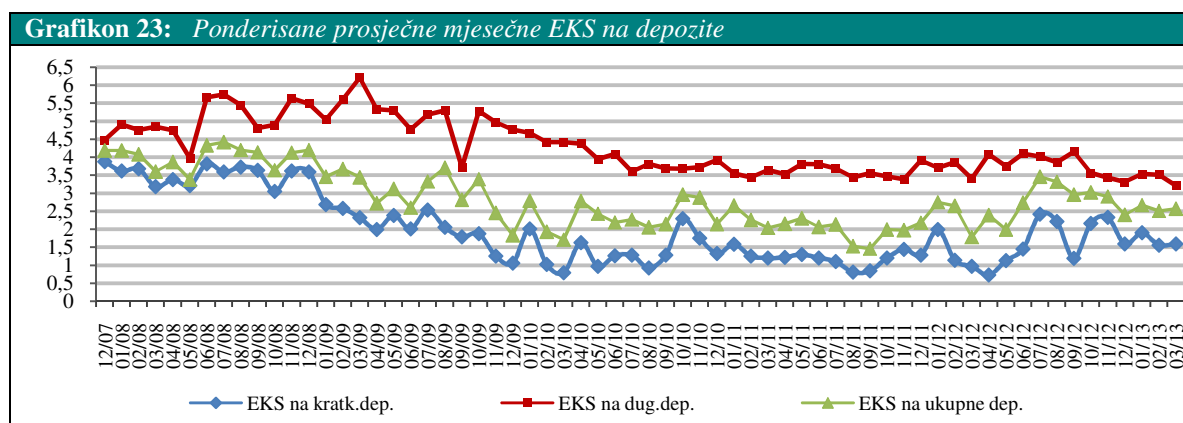
Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u martu 2013. godine iznosila je 6,43%, što je za 0,45 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2012. godine, dok je ponderisana EKS na dugoročne kredite iznosila 8,21%, što je u odnosu na decembar 2012. godine manje za 0,29 procentnih poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³⁷, u posmatranom periodu 2013. godine bilježe trend pada. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,93% iz decembra 2012. godine na nivo od 6,53% u martu 2013. godine. Trend pada ponderisanih EKS na zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 6,86% na 6,46%) i dugoročnih kredita (sa 7,22% na 6,72%) odobrenih privredi.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u martu 2013. godine iznosi 9,55% što je za 0,14 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2012. godine. Slično kao i kod pravnih lica, ponderisane EKS na kredite odobrene stanovništvu imaju trend pada i kod kratkoročnih (sa 10,89% na 10,90%) i kod dugoročnih (sa 9,59% na 9,46%) kredita.

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

OPIS	12/2011.		3/2012.		6/2012.		9/2012.		12/2012.		3/2013.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,28	1,28	0,97	0,97	1,44	1,45	1,18	1,19	1,59	1,59	1,57	1,59
1.1. do tri mjeseca	0,91	0,91	0,64	0,64	0,48	0,48	0,87	0,87	1,28	1,28	1,26	1,26
1.2. do jedne godine	2,74	2,74	1,77	1,77	3,15	3,18	1,87	1,9	2,53	2,55	1,98	2,02
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,88	3,91	3,39	3,41	4,07	4,1	4,12	4,15	3,30	3,32	3,18	3,21
2.1. do tri godine	3,73	3,75	3,23	3,24	4,01	4,03	4,08	4,10	3,17	3,19	3,03	3,06
2.2. preko tri godine	4,56	4,61	4,30	4,40	4,57	4,76	4,41	4,50	4,42	4,46	4,01	4,04
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,17	2,18	1,77	1,78	2,72	2,74	2,94	2,96	2,39	2,40	2,55	2,57

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

³⁷ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

U odnosu na decembar 2012. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u martu 2013. godine povećana je za 0,17 procentnih poena (sa 2,40% na 2,57%).

Ponderisana EKS na kratkoročne depozite bilježi niske oscilacije u prvom kvartalu 2013.godine, iznosi 1,59%, što je na istom nivou kao i iz decembra 2012.godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite je u blagom padu, u martu 2013. godine je iznosila 3,21%, što je manje za 0,11 procentnih poena u odnosu na decembar 2012. godine, sa zabilježenim rastom od 0,22 procentnih poena u januaru 2013. godine.

Od druge polovine 2012.godine do marta 2013.godine, prisutan je trend pada depozita privrede oročenih u izvještajnom periodu (mjesecu), naročito kratkoročnih, i isti su najmanji posmatrano u periodu od zadnje četiri godine, što je imalo za posljedicu visok pad kratkoročnih kamatnih stopa privredi, naročito onih oročenih do jedne godine (decembar 2012.:3,49%, mart 2013.:1,9%). S druge strane, oročeni depoziti stanovništva su znatno veći, posebno dugoročni, i isti su značajan izvor za finansiranje dugoročnih plasmana i realnom sektoru i stanovništvu. Stoga su i politike kamatnih stopa banaka prilagođene i uslovljene postojećom strukturom izvora, te su kamatne stope na oročene depozite stanovništva niže nego na depozite privrede, dok je kod kredita obrnuta situacija. U martu 2013. godine prosječne kamatne stope na depozite privrede (3,92%, u decembru 2012. godine 4%) su veće od prosječnih kamatnih stopa na depozite stanovništva (2,79%, u decembru 2012. godine 2,98%).

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 33 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju													
O P I S	12/2011.		3/2012.		6/2012.		9/2012.		12/2012.		3/2013.		
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,73	8,86	8,45	8,56	8,40	8,53	8,42	8,56	8,43	8,57	8,52	8,67	
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,18	0,18	0,32	0,32	0,22	0,22	0,22	0,22	0,19	0,19	0,19	0,19	

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u martu 2013. godine iznosila je 8,67% (rast od 0,1 procentni poen u odnosu na decembar 2012. godine), a na depozite po viđenju 0,19%, što je isti nivo kao i u decembru 2012. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje,

blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intezitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend koji se uz blaže oscilacije nastavio do kraja 2012. godine. Prvi kvartal 2013. godine okarakterizirao je nastavak blagog kvarenja pokazatelja, uzrokovan odlivom depozita, plaćanjem dospjelih kreditnih obaveza i nastavkom rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju finansijske aktive, uz trend blagog smanjenja depozita od 2011 godine, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu, pod uticajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih finansijskih obaveza, pada učešća likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinisani dug.

Međutim, i pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza, sa trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski zajmovi zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospijeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeća instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 03. 2013. godine najveće učešće od 72,9% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³⁸) s učešćem od 8,4%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, te je struktura vrlo blago poboljšana krajem 2012. godine, što se nastavilo i u prvom kvartalu 2013. godine.

- u 000 KM-

Tabela 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.983.292	44,8	4.805.480	43,8	4.722.332	43,8	96	98
Do 3 mjeseca	433.030	3,9	267.199	2,5	143.931	1,3	62	54
Do 1 godine	756.332	6,8	709.620	6,5	748.800	6,9	94	106
1. Ukupno kratkoročni	6.172.654	55,5	5.782.299	52,8	5.615.063	52,0	94	97
Do 3 godine	3.272.641	29,4	3.576.903	32,6	3.535.524	32,7	109	99
Preko 3 godine	1.679.380	15,1	1.601.799	14,6	1.648.436	15,3	95	103
2. Ukupno dugoročni	4.952.021	44,5	5.178.702	47,2	5.183.960	48,0	105	100
UKUPNO (1 + 2)	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2012. godine smanjeni za 1,5% ili 162 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu smanjenja depozita privatnih preduzeća za 8% ili 120 miliona KM, vladinih institucija za 17% ili 116 miliona KM i bankarskih institucija za 11% ili 107 miliona KM, što je dijelom kompenzirano rastom depozita stanovništva za 2% ili 134 miliona KM i javnih preduzeća za 3% ili 35 mil. KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 52,0% i dugoročnih 48,0%. U odnosu na kraj 2012. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 0,8 procentnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 3% ili 167 miliona KM, najvećim dijelom depozita po viđenju vladinih institucija i privatnih preduzeća i društava, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti su na nivou kao i sa 31. 12. 2012. godine, u okviru kojih je nešto značajnije smanjenje zabilježeno kod depozita javnih preduzeća do tri godine, što je kompenzirano rastom dugoročnih depozita stanovništva. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 61,0% na 62,8% i bankarskih institucija koji su nakon dužeg perioda smanjenja, zabilježili vrlo blago povećanje učešća sa 13,2% na 13,4%. Pored navedenih sektora značajan dugoročni izvor su i depoziti javnih preduzeća, sa smanjenjem učešća sa 12,1% na 10,1%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 67,8% imaju depoziti stanovništva, uz rast učešća od 2,2 procentna poena, zatim depoziti javnih preduzeća 14,4%, uz smanjenje učešća za 2,8 procentnih poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 52,0% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća za 1,2 procentna poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju učešće od 32,0% (na kraju 2012. godine 33,0%; 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

³⁸ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁹ Prema preostalom dospijeću.

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tabeli.

- u 000 KM-

Tabela 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju (do 7 dana)	5.184.070	46,6	4.941.325	45,1	4.836.190	44,8	95	98
7- 90 dana	917.917	8,3	908.834	8,3	838.590	7,8	99	92
91 dan do jedne godine	2.219.322	19,9	2.278.639	20,8	2.246.651	20,8	103	99
1. Ukupno kratkoročni	8.321.309	74,8	8.128.798	74,2	7.921.431	73,4	98	97
Do 5 godina	2.404.179	21,6	2.609.727	23,8	2.660.990	24,6	109	102
Preko 5 godina	399.187	3,6	222.476	2,0	216.602	2,0	56	97
2. Ukupno dugoročni	2.803.366	25,2	2.832.203	25,8	2.877.592	26,6	101	102
UKUPNO (1 + 2)	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 73,4%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja. U odnosu na kraj 2012. godine, kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 207 miliona KM, sa smanjenjem učešća za 0,8 procentnih poena, dok su dugoročni depoziti povećani za 2% ili 45 miliona KM, uz povećanje učešća sa 25,8% na 26,6%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (92,5% dugoročnih depozita i 24,6% ukupnih depozita), dok negativan trend i značajnije smanjenje u posljednje dvije godine imaju depoziti sa preostalom ročnošću preko pet godina. Ako se uporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenim i preostalim dospijeću, može se zaključiti da je od 5,18 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 03. 2013. godine cca 2,3 milijarde KM, odnosno nešto više od 44% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	962.707	9,2	1.074.251	10,1	1.113.766	10,4	112	104
Kratkoročni krediti	2.287.597	21,8	2.472.571	23,2	2.456.439	23,0	108	99
Dugoročni krediti	7.237.367	69,0	7.119.302	66,7	7.117.643	66,6	98	100
UKUPNO KREDITI	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	10.687.848	100,0	102	100

U prvom kvartalu 2013. godine nisu zabilježene promjene u iznosu dugoročnih kredita, dok kratkoročni krediti bilježe blagi pad od 1% ili 16 miliona KM. Dospjela potraživanja povećana su za 4% ili 40 miliona KM. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna preduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,0% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 48,6%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 72,2% što je za 1,1 procentni poen više u odnosu na kraj 2012. godine, zbog smanjenja aktive za 1%, dok su krediti na nivou kao i sa 31. 12. 2012. godine. Novčana sredstva su smanjena za 6% ili 233 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2012. godine, smanjeno je sa 26,4% na 25,2%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. Međutim, u 2012. godini zabilježeno je dalje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obaveza, dok je koeficijent kratkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze neznatno poboljšán radi bolje ročne strukture izvora. U prvom kvartalu 2013. godine, nastavlja se trend smanjenja novčanih sredstava radi pada depozita i izmirenja dospjelih kreditnih obaveza, što je dovelo do daljeg kvarenja pokazatelja likvidnosti.

- u % -

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁰ / ukupna aktiva	28,9	26,8	25,4
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	49,0	46,2	44,4
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	69,1	68,9	68,3
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴¹	84,3	88,1	90,1
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴²	82,9	86,8	88,7

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, a taj trend nastavljen je i u prvom kvartalu 2013. godine. Sa 31. 03. 2013. godine ovaj pokazatelj je kod jedanaest banaka bio viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi.

⁴⁰ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴¹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴² Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

FBA posebnu pažnju pri on site kontrolama usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

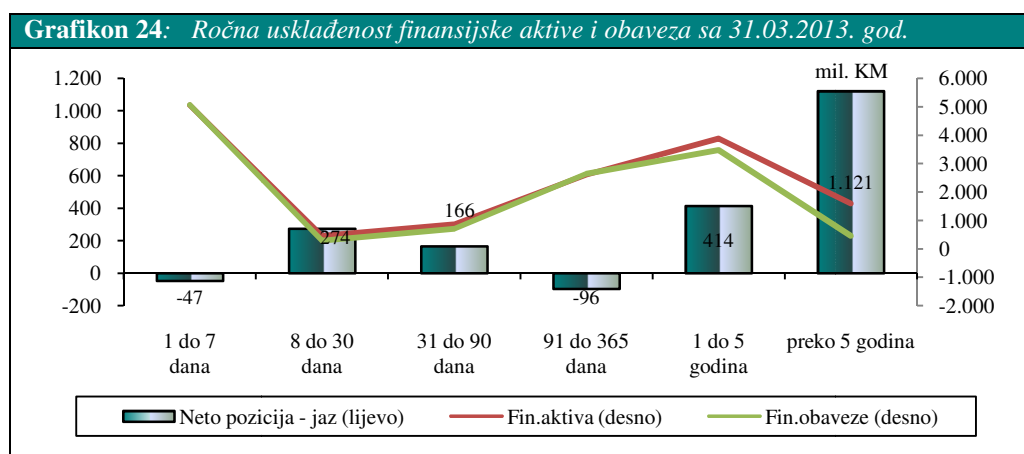
Banke su u prvom kvartalu 2013. godine redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

1	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.759.486	3.408.958	3.272.233	91	96
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.550.990	3.149.188	3.068.716	89	97
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.013.102	5.631.431	5.632.431	94	100
4. Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.202.620	1.126.286	1.126.485	94	100
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	601.310	563.146	563.243	94	100
5. Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.556.866	2.282.672	2.145.748	89	94
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.949.680	2.586.042	2.505.473	88	97

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospijeća ukupne finansijske aktive i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2012. godine.

Na kraju prvog kvartala 2013. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 298 miliona KM. U odnosu na kraj 2012. godine kada je pozitivni jaz

iznosio 276 miliona KM, to je povećanje od 7,8% ili 22 miliona KM, koje je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza sa 103,2% na 103,5%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 2,1%, a kratkoročne finansijske obaveze za 2,4%. U okviru kratkoročne finansijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava, koja su manja za 5,9% ili 233 miliona KM, zatim novčanih pozajmica datih drugim bankama 8,1% ili šest miliona KM, dok je rast zabilježen kod aktive za trgovinu 11,6% ili 43 miliona KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća 11,9% ili osam miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je vrlo blago povećana je za 0,3% ili 14 miliona KM, zbog blagog povećanja vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća i kredita.

Na strani obaveza s rokom dospjeća do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 2,6% ili 207 miliona KM, zatim obaveza po uzetim kreditima, koje su manje za 17,0% ili 42 miliona KM, što je uz rast ostalih finansijskih obaveza od 13,6% ili 37 miliona KM, dovelo do ukupnog smanjenja obaveza sa rokom dospjeća do jedne godine za 2,4% ili 210 miliona KM. Obaveze s rokom dospjeća preko jedne godine su vrlo blago povećane za 0,3% ili 10 miliona KM, što je posljedica rasta depozita za 1,6% ili 45 miliona KM, uz smanjenje obaveza po uzetim kreditima za 3,6% ili 33 miliona KM i obaveza po subordinisanim dugovima, koje su manje za 3,3% ili pet miliona KM.

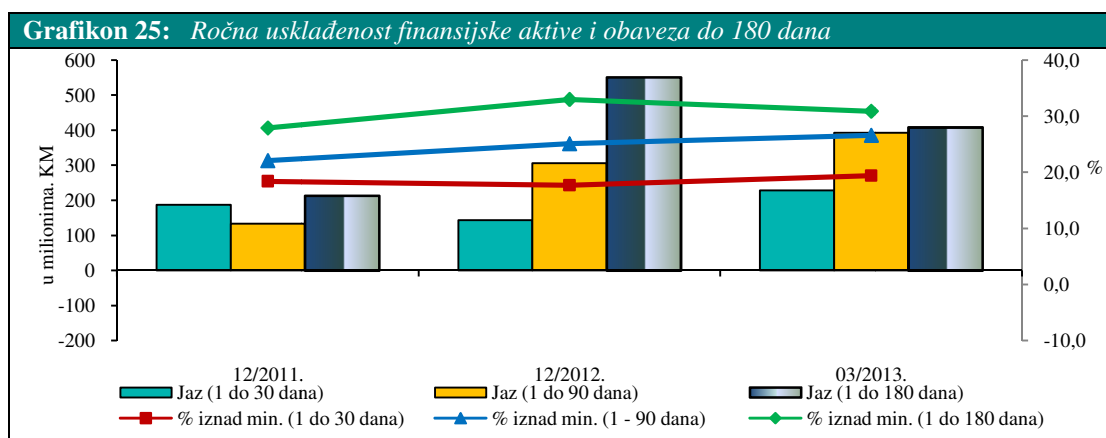
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

- u 000 KM -

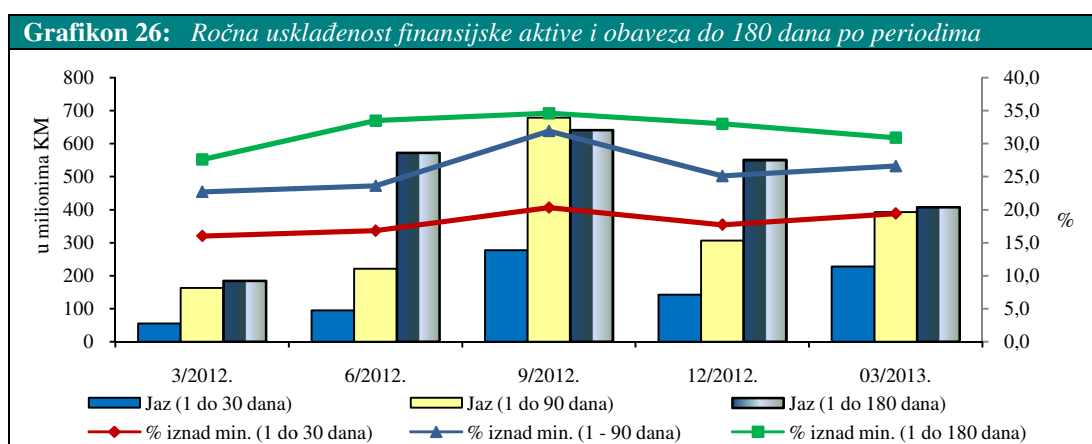
Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.748.473	5.489.850	5.430.781	96	99
2. iznos finansijskih obaveza	5.561.192	5.346.575	5.202.972	96	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	187.281	143.275	227.809	77	159
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	103,4%	102,7%	104,4%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,4%	17,7%	19,4%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.511.798	6.354.346	6.323.328	98	100
2. iznos finansijskih obaveza	6.378.807	6.048.649	5.929.968	95	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	132.991	305.697	393.360	230	129
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,1%	105,1%	106,6%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,1%	25,1%	26,6%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.522.305	7.454.148	7.289.868	99	98
2. iznos finansijskih obaveza	7.308.881	6.902.899	6.882.164	94	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	213.424	551.249	407.704	258	74
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,9%	108,0%	105,9%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,9%	33,0%	30,9%		

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 03. 2013. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

Nakon što je sa 31. 12. 2010. godine iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine, finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti nastavljen je i u 2012. godini, tako da je sa 31. 12. 2012. godine finansijska aktiva također bila veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospijeca, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su, kao i na kraju 2011. godine, bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu. U prvom kvartalu 2013. godine, poboljšanje je zabilježeno u intervalu dospijeca do 30 dana radi većeg smanjenja finansijskih obaveza, prvenstveno depozita i obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na smanjenje finansijske aktive, prvenstveno novčanih sredstava, što je djelomično kompenzovano rastom kredita i aktive za trgovinu, te u intervalu do 90 dana radi nešto većeg smanjenja finansijskih obaveza (depozita), dok je istovremeno zabilježeno samo blago smanjenje finansijske aktive. Nešto manji pozitivni jaz je ostvaren u intervalu dospijeca do 180 dana, radi smanjenja novčanih sredstava. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 19,4%, u drugom za 26,6% i u trećem intervalu za 30,9%.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 03. 2013. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 13,2% ili cca dvije milijarde KM (na kraju 2012. godine 13,4% ili dvije milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 47,7% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2012. godine 48,2% ili 7,2 milijarde KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Tabela 40: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)⁴⁶

Opis	31.12.2012.				31.03.2013.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.050	13,8	1.568	18,6	949	12,5	1.446	17,2	90	92
2. Krediti	39	0,5	57	0,7	48	0,6	65	0,8	123	114
3. Krediti s val. Klauzulom	6.202	81,4	6.435	76,2	6.242	82,0	6.468	76,8	101	101
4. Ostalo	325	4,3	383	4,5	371	4,9	442	5,2	114	115
Ukupno (1+2+3+4)	7.616	100,0	8.443	100,0	7.610	100,0	8.421	100,0	100	100
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.220	70,1	5.888	72,3	5.111	70,0	5.774	72,2	98	98
2. Uzeti krediti	1.058	14,2	1.079	13,3	988	13,5	1.007	12,6	94	93
3. Dep. i kred. s val.klauz.	915	12,3	915	11,2	940	12,9	940	11,7	103	103
4. ostalo	250	3,4	259	3,2	263	3,6	281	3,5	105	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.443	100,0	8.141	100,0	7.302	100,0	8.002	100,0	98	98
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	153		153		135		140			
2. Pasiva	235		349		284		385			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	90		106		159		174			
%	5,2%		6,2%		9,1%		9,9%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	24,8%		23,8%		20,9%		20,1%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁷ dominantno je učešće EURO od 70%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2012. godine (70,4%), zbog blagog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,41 milijardu KM na 1,37 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno smanjeno sa 90,3% na 90,1%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,5 na 6,4 milijarde KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obaveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktivi (76,8% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istom nivou u odnosu na 31. 12. 2012. godine (76,2% ili 6,4 milijarde KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 23,2% ili cca dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 16,2% ili 1,4 milijarde KM i ostale valute 7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2012. godine kreditu ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,4 milijarde KM su imali učešće od 76,2%, a ostale stavke u EURO 16,8% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (9,7 milijardi KM), cca 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,5%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,0 milijardi KM) najveće učešće od 79,5% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza znatno manji i iznosi 11,7% ili jednu milijardu KM (na kraju 2012. godine učešće obaveza u EURO bilo je 80,2% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 11,2% ili jednu milijardu KM).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2013. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 03. 2013. godine dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju pet

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM).

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

banaka. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 9,9% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 20,1 procentni poen manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 9,1% što je za 20,9 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu osnovnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U okviru realizacije aktivnosti na implementaciji Strategije, odnosno Revizije Strategije za uvođenje Međunarodnog sporazuma za mjerenje kapitala i standardima kapitala (Bazel II), FBA je u saradnji sa Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i uz tehničku pomoć USAID-a, pripremila radne nacрте : Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima banke, Odluke o procjeni podobnosti članova organa banke i Odluke o savjesnom postupanju članova organa banke. Navedeni nacрти upućeni su na javnu raspravu bankama putem Udruženja banaka u BiH.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu treba:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na lica mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,

- uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
- unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-52-2/13

Sarajevo, 04.06.2013. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH
PRILOG 7.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.03.2013.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Čamil Klepo - 14.08.2010.
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.378.076	3.962.581	3.729.782
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	528.721	625.188	508.510
1b	Kamatonski računi depozita	3.849.355	3.337.393	3.221.272
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	300.228	375.032	418.392
3.	Plasmani drugim bankama	79.940	78.522	72.287
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	10.487.671	10.666.124	10.687.848
4a	Kreditni	9.524.844	9.591.819	9.574.030
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	120	54	52
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	962.707	1.074.251	1.113.766
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	158.237	173.435	188.958
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.802	491.907	488.743
7.	Ostale nekretnine	36.947	30.123	30.854
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	42.186	24.756	23.177
9.	Ostala aktiva	281.891	254.710	250.968
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti*	1.005.659	1.066.140	1.083.431
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	931.946	1.007.196	1.023.220
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	73.713	58.944	60.211
11.	UKUPNA AKTIVA	15.263.319	14.991.050	14.807.578
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	11.124.675	10.961.001	10.799.023
12a	Kamatonski depoziti	10.128.147	9.281.938	9.082.768
12b	Nekamatonski depoziti	996.528	1.679.063	1.716.255
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.762	1.752	1.776
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.762	1.752	1.776
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	2.000	2.000
15.	Obaveze prema vladi			
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.319.299	1.141.561	1.067.499
16a	sa preostalim rokom dospjeća do jedne godine	387.585	244.160	202.621
16b	sa preostalim rokom dospjeća preko jedne godine	931.714	897.401	864.878
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	206.159	186.675	183.941
18.	Ostale obaveze	529.359	480.275	496.069
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.183.254	12.773.264	12.550.308
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	26.059	11.959
21.	Obične dionice	1.167.513	1.175.547	1.189.647
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	376.102	453.269	561.189
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	81.681	110.692	42.256
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	292.225	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.080.065	2.217.786	2.257.270
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.263.319	14.991.050	14.807.578
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	671.241	661.321	666.999

UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.934.560	15.652.371	15.474.577
-----------------------------	------------	------------	------------

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.03.2013. godine**

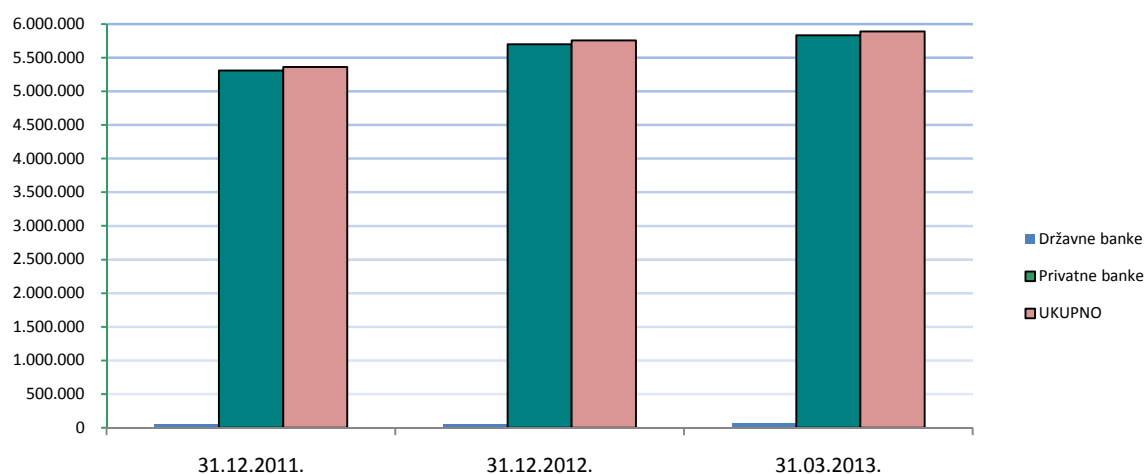
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	299.439	2,02%	214.952	2,01%	179.984	1,67%	194
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	402.860	2,72%	292.908	2,74%	288.993	2,68%	316
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.396.292	9,43%	953.325	8,92%	947.119	8,77%	909
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.297.234	8,76%	1.094.214	10,24%	851.926	7,89%	2.991
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	178.494	1,21%	89.072	0,83%	125.158	1,16%	363
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	65.720	0,44%	39.846	0,37%	41.192	0,38%	114
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	163.296	1,10%	119.388	1,12%	136.355	1,26%	-316
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	785.482	5,30%	616.505	5,77%	601.750	5,57%	1.466
9	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	50.134	0,34%	24.511	0,23%	38.071	0,35%	-216
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211.342	1,43%	149.822	1,40%	151.970	1,41%	-1.442
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	336.945	2,28%	291.694	2,73%	241.274	2,23%	-405
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.661.195	24,73%	2.400.501	22,46%	2.753.639	25,50%	18.756
13	SBERBANK BH dd SARAJEVO	734.101	4,96%	613.322	5,74%	565.674	5,24%	1.447
14	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	937.017	6,33%	780.617	7,30%	808.375	7,49%	1.991
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	212.727	1,44%	106.111	0,99%	155.154	1,44%	338
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.554.364	24,00%	2.545.079	23,81%	2.579.295	23,88%	14.146
17	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	270.375	1,83%	185.558	1,74%	208.642	1,93%	3
18	ZIRAATBANK BH dd SARAJEVO	250.561	1,69%	170.423	1,59%	124.452	1,15%	1.676
	UKUPNO	14.807.578	100%	10.687.848	100%	10.799.023	100%	42.331

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
Državne banke	50.259	58.050	61.038
Privatne banke	5.311.178	5.698.300	5.830.517
UKUPNO	5.361.437	5.756.350	5.891.555

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2013. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.155.302	282.214	13.380	4.054	1.489	2.456.439
2.	Dugoročni krediti	5.937.104	683.744	235.271	166.505	9.970	7.032.594
3.	Ostali plasmani	209.318	2.388	8	102	1.331	213.147
4.	Obračunata kamata i naknada	38.772	9.522	4.335	8.359	28.241	89.229
5.	Dospjela potraživanja	66.116	55.709	54.277	282.678	630.851	1.089.631
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama		290	156	197	23.492	24.135
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	312.242	6.233	5.748	1.498	22.959	348.680
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.718.854	1.040.100	313.175	463.393	718.333	11.253.855
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	171.049	97.853	81.630	260.932	718.329	1.329.793
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	106.508	89.174	80.841	179.877	627.032	1.083.432
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	101.633	53.152	30.959	104.588	91.275	381.607
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	85.454	38.649	25.928	79.986	49.255	279.272
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						116.025
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						4.637.154
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.891.009

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.381.092
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.236.510
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	509.454
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	5.917
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	9.734
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	156.284
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv	338.163
	UKUPNO pozicija 14	4.637.154
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	166.523

PRILOG 5A

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2013. godine**

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	353.279	37.794	577	35		391.685
2.	Činidbene garancije	458.264	110.563	661	1.018	173	570.679
3.	Nepokriveni akreditivi	46.594	7.674				54.268
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.216.776	95.878	2.491	1.431	720	1.317.296
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	11.201	715		118	4.499	16.533
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.086.114	252.624	3.729	2.602	5.392	2.350.461
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	40.923	16.512	903	1.341	5.379	65.058
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	17.497	2.947	866	651	5.027	26.988
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	25.683	14.184	498	788	352	41.505
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	22.010	12.376	563	1.369	144	36.462
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						7.154
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						428.152
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.778.613
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjedenih novčanim depozitom						40.012

PRILOG 6

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.03.2011.	31.03.2012.	31.03.2013.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	4.570	1.553	451
2)	Plasmani drugim bankama	1.169	1.148	487
3)	Kreditni i poslovi lizinga	188.076	183.981	175.161
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	1.516	1.494	1.917
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	1	153	151
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	13.304	15.304	16.056
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	208.636	203.633	194.223
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	56.808	54.352	52.428
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	60	1	16
3)	Uzete pozajmice - dospelje obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	10.540	10.867	5.907
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	2.925	3.001	2.270
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.275	1.025	737
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	71.608	69.246	61.358
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	137.028	134.387	132.865
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	8.355	8.629	8.631
b)	Naknade po kreditima	1.451	1.388	1.546
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	6.351	5.885	6.026
d)	Naknade za izvršene usluge	41.265	42.586	44.164
e)	Prihod iz poslova trgovanja	256	164	2.155
f)	Ostali operativni prihodi	26.276	12.833	9.645
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	83.954	71.485	72.167
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obaveze i ost.vrijed.usklad*	55.688	36.098	29.273
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	16.336	17.727	16.644
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	72.024	53.825	45.917
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	62.702	61.225	60.053
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	38.648	39.052	36.570
3)	Ostali operativni troškovi	24.824	20.824	20.161
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	126.174	121.101	116.784
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	198.198	174.926	162.701
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	34.170	35.600	44.710
5.	GUBITAK	11.386	4.654	2.379
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT (4.-6.+7.-8. ili 7.-5.-6.-8.)	34.170	35.600	44.710
10.	NETO-GUBITAK (5. -6.-7.+8 ili 6+8-4-7)	11.386	4.654	2.379
11.	FINANSIJSKI REZULTAT	22.784	30.946	42.331

*Po staroj metodologiji (do 12.2011.godine) pozicija: Troškovi rezervi za opći kred.rizik i potencijalne kreditne gubitke

PRIOLOG 7**IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH
AKTIVNI BILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.177.932	1.185.966	1.185.966
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	192.752	101.836	100.768
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	262.501	309.179	309.230
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	225.861	167.825	198.443
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.008.081	1.913.841	1.943.442
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	251.187	120.740	138.146
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	45.512	16.505	2.379
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	156	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	57.180	52.590	50.667
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	353.960	189.991	191.348
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.654.121	1.723.850	1.752.094
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	3.090	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava			
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	212.248	211.425	211.972
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	62.564	67.243	90.984
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele			
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	139.754	120.264	117.530
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala			
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	49.312	65.070	64.220
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	466.968	467.092	487.796
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.			
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	18.408	3.043	3.043
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima		85	
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA			
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	19.386	95.529	122.169
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	37.794	98.657	125.212
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.083.295	2.092.285	2.114.678
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	965.932	974.201	985.616
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)			
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.252.929	12.053.131	12.001.656

F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	17,00%	17,36%	17,6%
-----------	--	---------------	---------------	--------------

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	57	62	63
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	235	247	254
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	72		
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	647	579	578
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	525	537	536
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	173	166	167
7		71	71	72
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	171	151	156
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	471	456	452
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	90	85	84
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	191	179	179
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	427	344	341
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.576	1.552	1.542
14	SBERBANK BH dd SARAJEVO	329	360	386
15	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	432	452	466
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	177	183	186
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.338	1.305	1.290
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	229	230	227
19	ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	158	171	196
	UKUPNO	7.369	7.130	7.175